

Pályázatok

A nyiregyházi orth. hitközség a nagyünnepekre egy kellemes hangú és az orthodox követelményeknek minden tekintetben megfelelő **בעל שחרית** előimádkozót keres. Jelentkezési idő: folyó hó 22-ig, Friedmann Jakab templomgondnoknál. Fizetés megegyezés szerint. Költség nem térítetik meg.

A szarvasi orth. hitközség keres a nagyünnepekre egy kellemes hangú **מיזשאף באל תפילה**-t. Fizetése 100 P. Ajánlatok hitközség címére küldendők.

A földesi orth. hitközség kellemes hangú előimádkozót keres a főünnepekre **Ungár József** hitk. elnök.

A püspökládányi orth. izr. hitközség keres a nagyünnepekre egy szigorúan vallásos és kimondottan jó **baal miszafit**. Fizetés 150—200 pengő. Megfelelés esetén esetleg állandó alkalmazás. Költség csak a megválasztottnak térítetik meg.

Kohn Jakab hitk. elnök

CSALÁDI HÍREK

(Négy sorig P 4, azonfelül soronként P 1.)

Ungár Olga Polgár és **Biermann Ernő** Hajdunánás, jegyesek.

Rosenbaum Rózsika Rakamaz **Deutsch Lipót** Bocrogkeresztúr, jegyesek.

Reichenberg Irénke Velky-Fedymes, **Steiner Béla** Zlaté-Moravce jegyesek.

Ezrovits Ilus Surany, **Kohn Dezső** Dvory n. Z., jegyesek.

Binét Gyula és **Wilhelm Ella** Duna-fölcvár jegyesek.

Schwarzcs Tünde Miskolc, **Goldstein Herman** Hodász, jegyesek. (Volt elnökneknek szívélyesen gratulálunk. **Miriam Lednyegylet**, Miskolc.)

Tischler Lenke Nagykálló, **Steif Lipót** Nyiregyháza, jegyesek. (A nyiregyházi T. B. szívélyesen gratulál.)

A galantai Chavurasz Talmidim szívélyes mázaltovot kíván eljegyzéseikhez: **Steiner Binjomin** Chájimnak Bratislava, **Weinberger Adolfnak** Secovce és **Berger Chájimnak** Miskolc.

Kundmachung

Wirkungsvolle **ברשות** in deutscher Sprache für jede erdenkliche Gelegenheit wie zum Beispiel **Barmizvo**, **Chasene** **רביה חתונה** Gast- u. Antrittsreden **verfertige** von Fall zu Fall zu mässigen Preisen, unter Diskretion. Honorar von 5 Pengő **aufwärts**, 50 H. Porto **recommandirt** im voraus erbeten. —

Mein **ישראל** **אבות** auf **מדינת** P 1.20

Pschettl werden gegen extra Vergütung angefertigt.

Rabbiner ISRAEL BRAUN
Budapest, Szövetség ucca 43.

Apró hirdetések

Pályázatok és apróhirdetések díjszabása: Minden szó egyszeri beiktatása 16, vastagon szeptett betűkből 32 fillér. Állástkeresőknek 10, ill. 20 fillér. Legkisebb hirdetés díja P 2.—. *Az összeg előre küldendő be;* lehet 10 filléres levélbélyegekben is. Jelíges levelek továbbításához 20 fillér bélyeg mellékelendő.

MÁTRAFÜREDEN orth. kóser **Klein-pensió** a fenyves mellett, villasorban, teljesen portmentes. Utószézonban P. 5-től. **Klein Sámuel**, **Mátrafüred**.

SZOMBATTARTÓ, volt *textiles*, mint gyakornok állást keres. Cim: Fingerhut, Rombach-utca 8. temp'om.

KERESEK jól főző, szigorúan vallásos orth. nőt háztartásunkba. Csakis a háztartás minden ágában perfektek jelentkezzenek. Grosz Lajosné, Heves.

KERESEK azonnali belépésre bor- és pálinka nagykereskedésem részére, lehetőleg szombattartó pincémestert, (irodai munkában segédkező előnyben) és egy tisztviselőt. Mindkettőre vidékre utazgató, erős fizikumú, jó elacónnak kell lennie. Ajánlatok eddigi működéssel és fizetési igénnyel küldendők: **Kepes Albert**, **Berettyóujfalú**.

HÁZTARTÁSBAN jártas vidéki fiatal leány állást keres. „Budapestre” jelige. **ÜGYES FIUT** tanulónak, esetleg segédet felvesz: **Domány Arnold** divatárúháza, Egyek.

JÓCSALÁDBÓL való intelligens középkorú nő, orth. családnál elhelyezkedne. „Megbízható” jeligére.

FELVESZÉK gyermekek mellé, németül tudó orth. okl. tanítónőt, ki délelőtt a háztartásban segédkezik. Cim kettőslapon a kiadóban.

VALLÁSOS, megbízható, önállóan főző, gyermekszerető leányt keresek. Varráshoz értő előnyben. Mindenes van. **Poll Salamon**, Tét.

TEXTILSZAKMÁBAN jártas fiatal, szombattartó eladót, vagy eladónőt felvesznek. „Fővárosban” jeligére.

HÁZTARTÁS minden ágában jártas, komoly, vallásos zsidónőt azonnali belépésre keresek. Cseléd van. Ajánlatot, fizetési igény és referencia megjelölésével kérek. **Weiner Jenő**, Jászkarajenő.

ELLÁTÁST kaphat tanuló ifjú, úricsaládnál, zongora-, fürdőszobával, Zeneakadémia mellett. Ajánlatok „Orthodox” jeligére.

TANÍTÓNÓ perfekt német, hosszú gyakorlattal, orth. családnál elhelyezkedne. **Grünfeld Hermin**, Miskolc, Széchenyi utca 90.

FAKERESKEDÉSBEN gyakornoki állást keres, polgárit végzett volt böcher. **Licht**, Körösladány.

GAZDALKODÁSHOZ értő 40—42 éves szombattartó fiatalember 500 holdas birtokba benősülhet. „Őszinte” jelige. **INGATLAN** fedezettel első helyre kölcsön vennék 10.000 pengőt, 12% haszonrészesedésre. **Kohn Dávid**, Balatonszemes.

PARÁDFÜRDŐI vendégek diétás, orth. kóser kosztot kaphatnak **Izsák Manó**-nál, Recsk.

HAZITANÍTÓT intelligens, vallásos férfiút keresek három polgárlista fiú mellé. Illető németben perfekt, chümis-rasit és gemóret tanítson és korreptálásban jártas legyen. **Landesman Henrik**, **Makó VALLÁSOS házitanítót** keresek azonnalra, aki *chümis-rasit*, *tmach* és *gemóre-tajszefesz-t*, valamint I. és II. polgárit tanítani és vizsgáztatni képes. Fizetés havi 30 pengő és teljes ellátás. **Wieder Miksa**, fakereskedő, **Jánk-Majtis**.

ORTH. URICSALÁD 1—2 d'akleányt küön szobába, teljes ellátásra elvállal. Cim a kiadóban.

CSINOSAN bútorozott szoba, magányos nőnek kiadó. Cim a kiadóban.

BEJÁRÓ intell. házikisasszonyt felvesznek. „Német előnyben” jeligére.

DIÁKLEÁNY, kellemes otthon talál vallásos úri családnál. Cim: **Károlykört** 15. I. 6.

KÉT ISKOLÁS GYERMEKNEK letűnő nevelést és ellátást adna pozsonyi orth. úri család. Érdeklődni lehet: **Rauchmann**, **Bratislava**, Nam. Republikáj zo. **TANÍTÓKÉPZŐS** elvállalná gyermekek tanítását lakás, vagy szerény díjazásért. „Héberre is” jeligére.

BÓCHER, ki 3 év óta gyermekek vallási oktatását végzi hasonló állást keres, esetleg üzletben segédkezne. Cim: **Hoffmann L.**, Balatonszemes.

VALLÁSOS, 40 éves, önhibáján kívül elvált úriasszony kb. 45.000 Kc készpénzzel, feleségül menne vallásos fixfizetési emberhez. (Özvegyiség nem akadály.) Ajánlatokat bélyeggel „Jobb jövő” jelige alatt, **Müllerhez**, **Bratislava** **Edlov-dvor**.

KIMUTATHATÓAN nagy hasznót hajtó exportüzlethez 3000 P-t keresek. Tökéjét a köcsönadó egy év alatt megduplázhajtja. Komoly ajánlatok „Export” jeligére küldendők. Jugoszláviában összeköttetéssel bírók előnyben. (20 fill. bélyeg.)

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:
GROSZBERG JENŐ

Springer nyomda Bethlen Gábor u. 33.

אלהעמינע יידישע צייטונג

כ"ה

ZSIDÓ ÚJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította:
Groszberg Lipót י"ג

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, VII. KERTÉSZ-UTCA 48
Telefon: 42—5—90. Csekkzámla: 50.791.
Egész évre: 20 pengő. Külföldre P 25.

Szerkeszti:
Groszberg Jenő

Zsidó testvéri szolidaritást

Elül havának beköszöntése óta reggelként a *sajfor* hangja figyelmezteti a híveket a közelgő nagy ünnepekre. Lelkiismereti önvizsgálódásra, megtérésre, önkritikára, javulási elhatározásra buzdít, hangoztatja a próféta szavával: „*Hikajn likrasz Elajkecho, jisroel — készüldj a te I'tened elé, óh Izrael!*”. Lelkünk talaját meg akarja művelni, hogy befogadhassa azokat az erkölcsi tanításokat, amelyekről a nagy ünnep szól, amikor I'ten ítélkezik létünk fölött. A felénk ragyogó fenkölt Elül-tanítások tündöklő napfényének egy sugarát jelenti a Misna ama szava, hogy „*Rajshasonokor elvonulunk I'ten előtt, mint a nyájnak juhái!*” (*v'chol bóé ajlom jaavrim v'fonov kivné m'rajn*), azaz nemcsak, mint egyéneknek kell számadást adni tetteinkről, hanem, mint a közösség tagjainak is. Ezt a kötelességet napjaink eseményei különösen kidomborítják előttünk.

Itt van például a vasárnapi munkaszünetről szóló új rendelkezés. Bár a kormányhatóság részéről biztató ígéretek hangzottak el a szombattartó kereskedői és ipari réteg érdekeinek szemmel tartására, mégis tény, hogy a mai állapot súlyos gazdasági krízist jelent, a rendelet által érintett hagyományhű réteg számára. A *szombatot nem tartó* zsidó kereskedőt ez természetesen nem érinti közvetlenül. De a szombattartó testvére bajának elhárítására és enyhítésére: az ő részéről való összetartás, szolidaritás és összefogás is szükséges. Össze kellene fogni az egész zsidó társadalomnak és arra kellene igyekeznie, hogy közös erővel enyhítsen a bajokon — saját érdekében. Mert a mostani helyzet olyan, hogy száz százalékban rávonatkozik a költő szava a nehéz köről, amely „repült, de senki sem tudja hol áll meg és kit hogyan talál meg.” Az orthodox társadalom, az egész zsidóság szoros összefogása nélkül, ki van téve a legfenye-

getőbb esélyeknek. Olyan szolidaritásra volna szükség, amelyről a Tóra beszél, amikor előírja, hogy a *s'mitó*, az elévülés éve előtt nem szabad cserbenhagyni a nyomorgót, hanem „*adva adj neki!*” és ne essék rosszul neked, amikor adsz neki, mert ennek a dolognak következtében (*biglal*) megáld Téged az Örökkevaló”. A Talmud értelmezésében a szöveg (*biglal=galgal hachajzer*) azt is tartalmazza: ezen dolog fordultában meg fog téged áldani az Örökkevaló, ha arra gondolsz, hogy a baj kerekének küllőit az ember nem szabályozhatja és nem tudja mikor lesz neked is szükség a szolidaritásban rejlő erőre. Ennek a konstruktív, igazi segítséget jelentő összefogásnak nyomát sem látjuk a mi felekezeti közéletünkben.

Hányszor mondták, hogy a zsidóság között összetartás van. Sajnos, ez csak a zsidógyűlölk fantáziájában létezik, mert ők, ha csak *egy* bűnös zsidóról van szó, egybekapcsolják vele az egész zsidóságot. Maga a zsidóság egy nagy része, erkölcsi tekintetben sohasem érezte az együvé tartozást. Különben, hogyan lehetett volna, hogy a vasárnapi munkaszünet teljes, az egész vonalon való kíméletlen bevezetéséért küzdők sorában ott látjuk a szombatot nem tartó zsidó kereskedőket, iparosokat, akiknek eszükbe sem jutott gondolni arra a vallásos rétegre, amelyet ezzel tulajdonképpen odadobnak a nyomornak és az egzisztenciánélküliségnek. Sőt!

Számos, szombatot nem tartó zsidó kereskedő, egyenesen azért száll síkra a vasárnapi munkaszünet, avagy a szombati heti- és országos vásárok elrendelése érdekében, hogy ezáltal a szombattartó zsidó testvére konkurenciájától mentesüljön!

Sajnos, így fest belülről a zsidó szolidaritás! A hiba természetesen abban

rejlik, hogy a *klal*, a közösség iránti érzés nem elég erős. *Erre nevelni kell a zsidóságot*. E tekintetben tanulhatunk a lefolyt cionista kongresszustól.

Nem cionista politikáról van szó, amelyről nem akarunk beszélni, és nem a cionista szervezet által Palesztinába hozott munkásosztagok és telepek valótlanosságáról, az általuk inaugurált, a Szentföld légkörét megfertőző ateizmusról, amelyet fájdalmas megbotránykozással visszautasítunk, hanem ki kell emelnünk a cionista kongresszusban kifejezésre jutó felelősségérzetet az egyetemes zsidóság problémája iránt. Az ismert chaszidikus magyarázat, a Tóra „*Onajchi ajméd bën Hasém ivénéchem — én álltam I'ten és közöttetek!*” szavában, azt a tanítást látja kifejezve: Az „*En*”, az önzés, áll I'ten és az ember között, mert a szükkő önzés, a másokra való tekintetnélküliség, a saját érdek előtérbe helyezése tartja vissza az embert attól, hogy az I'tenhez való utat megtalálja.

Elül hónap szívhez szólóan felhangzó sajjorfúvása irányítani akar bennünket erre az útra és ennek az intő szónak teszünk eleget, ha a *klal*-érzésünket és az erkölcsi zsidó felelősséget megszállírtjuk önmagunkban és nem felejtjük el, hogy kötelességeink vannak közösségünkkel szemben, mert csak közösségünkkel együtt, közösségünk keretében, vagyunk képesek eleget tenni a Mindenható által reánk ruházott hivatásnak és kötelességnek, a Tóra törvényeit megtartani, eszméit életünkkel megvalósítani. Minél nehezebb a zsidó társadalom helyzete, minél kíméletlenebb a külvilág nyomása, minél kegyetlenebb a létért való küzdelem — különösen a vallásos zsidó réteg számára — annál szükségesebb, hogy „*is esz rééhü jaazajrü...*” egyik a másikat segítse és testvérenek azt mondja: *légy erős!*

Veszélyes reform a pesti neológ iskolákban

A pesti izr. hitközség összes tanítézeiben a most megindult tanévtől kezdve, úgy a népiskolákban, mint a fiú- és leánygimnáziumban bevezették a szombat mellett a vasárnapi iskolaszünetet. Ettől a reformtól várják azt, hogy azok a szülők is oda fogják küldeni gyermekeiket, akik a családi érzés ápolására nem érnek rá csak vasárnap és akkor együtt akarnak lenni gyermekeikkel.

Első pillanatra nekünk orthodox lagnak, nem sok közünk van a dologhoz, még arra a kevés orth. gyermekre való tekintettel sem, akik — dacára a szószékről elhangzott rabbsági intelmeknek — ezeket az iskolákat látogatják. De ez csak első pillanatra van így. Mert a dolognak vallástörvényi szemponton kívül lehet esetleg más hitközségekre kellemetlen következményekkel járó oldala is. Nem szabad ennél a dolognál a be nem avatkozás vagy be-e nem szólás kényelmes álláspontjára helyezkedni. Hiszen a mai Európában látjuk, hová vezetett az az elv, hogy nem szabad más ország belügyeibe beleszólni. Arra vezetett, hogyha most Európában bármelyik ország behozná a kimondott rabszolgaságot, akkor a többiek sajnálkozó vállvonogatással napirendre térnének efelett.

De térjünk vissza a szóbanforgó intézkedésre. A dupla vakációs nap a gyermek szempontjából egyenlővé teszi a szombatot a vasárnappal. A német-zsidó reformerek is úgy kezdték, hogy behozták a parallel vasárnapit l'entiszteletet, a szombati ima fontosságának kihangsúlyozásával. Azután úgy fejlődött a dolog, hogy utóbbi lassanként elvesztette jelentőségét, végre teljesen megszűnt, úgyhogy most már kizárólag csak „Sonntagsgottesdienst” van. Bekövetkezett az, amit az arabs uralom alatt élő héber költők panasznak az arab s a héber nyelv használatáról: „A megtört Hágár (arabság) elfoglalta a féré től Sára (héber-ség) helyét”. Vegyük pl. az átlag neo-

lóg gyermek lelkiéletét. Nem kell éppen lélekbúvárnak, vagy valamilyen kitűnő pedagógusnak lenni ahhoz, hogy ezt meg lehessen ismerni. Akinek Pesten gyermekei vannak, akiket igyekszik valóságosnak megtartani, az, az ugyanabban a házban lakó nem-orth. szülők gyermekei nagyrésznél ezt a neológ mentalitást észre veheti s ezt a lelki strukturát megismerheti. A felekezeti iskolában szólnak neki a szombat szentségéről, elmondják, milyen munkától kell tartózkodni, tanítják, hogy ezt meg azt nem szabad megtenni, de tekintettel arra, hogy otthon nem látja a שבת betartását, az iskolában hallottak mégis bizonyos lelki gátlást okoznak neki szombaton, a szünet öröme bizonyos mértékben megzavarja a megkötöttség üröme, legalább elméletben. Ellenben vasárnapon nincs gátlás, minden szabad, a szülőkkel együtt van, elmehe velük, élhet az örömeinek, amelyekbe nem szól bele a magasabb erkölcsi akarat. Ha a neológ gyermek a két szünetet összehasonlítja, mit fog látni? Bizonyára azt, hogy a régi pogány, görög és római írónak igazuk volt. Ők azt mondták, hogy a zsidók minden héten egyszer szomorkodnak és bőjtölnek (így nevezték azt, hogy nem járkálnak az utcákon és nem főznek). A neológ gyermeknek lesz tehát egy szomorú és egy vakációs napja, az utóbbi a vasárnap lesz.

Másrésztől azonban meg kell vallani, hogy az ötnapi iskolahétnak novumja igen üdvös volna az orthodoxia szempontjából, ha nem a pesti hitközség rendelné el, hanem a kultuskormány intézkedése valószínűleg meg az egész vonalon. Mert ilyen esetekben az orthodox hitközségek területén az állami népiskolákba járó gyermekek fel volna mentve a szombati iskolajárás alól, amelynek megkerése a mostani viszonyok mellett bizonyos utánjárással, talán kellemetlenséggel is jár.

PARÓKA különlegességek

Modern és tartós kivitel
Tartós ondolás, alakítások
Olcsó árak

ALTSCHÜLER
BUDAPEST, VII., CSÁNYI U. 12
(Király ucca sarok)

Telefon: 31-0-79

A statisztika tükrében

Hatalmas munka jelent meg ilyen címen: „A főváros polgári népességének szociális viszonyai”. Kiragadunk egy-néhány a zsidóságra vonatkozó adatot. A munka az 1930-i helyzetet tükrözteti vissza:

A fővárosban 13.444 kereskedő van, közülük több mint a fele: 7098 zsidó. 18.810 iparos van Budapesten. közöttük 6319 zsidó, tehát több mint a harmadrésze. A magántisztviselők száma 21.432, közöttük 9608 zsidó. 2697 orvos között 1137; kétezerhatszáznegyvenkilenc ügyvéd között 1380; háromezerhatszázötvennyolc mérnök között 940. A szabad pályákon, amelyek most nagyon rosszak, a zsidók arányszámukat felülmúló módon vannak képviselve, hisz a főváros lakosságának 20%-a zsidó.

Egyes zsidók még jólétben élnek; 15.677 háztulajdonos közül 4383 zsidó. De 6509 polgári munkanélküli között 3006. tehát közel 50% zsidó. A főváros közigazgatásában összesen 6156 ember van alkalmazva azok között mindössze 167 zsidó, tehát még 3% sem, közöttük csak 89 véglegesítve. A fővárosban 27.712 közalkalmazott (országos intézményeknél, minisztériumoknál, stb.) lakik, ezek között mindössze 1085 zsidó.

Hitlernek gégerákja van (?)

A németországi szociáldemokrata emigránsok csehországi csoportja kiadásában megjelenő „Neuer Vorwärts” legutóbbi száma „A diktátor beteg” címmel szenzációs hírt közöl Hitler torokbajáról és az ezzel kapcsolatos tussolási manóverről, amit az utóbbi hetekben tapasztalni lehetett a kancellár környezetében. A cikk többek között ezeket írja:

„Még május végén — hivatalos bejelentés szerint is — Hitlernek kivágták egyik hangszálpolyipját. Már régebben beszélték, hogy hangja nincs rendben és a legutóbbi reichstag-beszédén határozottan fel lehetett ezt ismerni. Azt is beszélték, hogy Hitlernek gégerákja van. A Göbbels-propaganda azonban Hitler betegségét makacsul tagadta.

Vajon miért tagadták és tussolták hónapokon keresztül Hitler baját? Nyilván félelemből! Tudják, hogy az első szélfúvásnál a párt frakciónak csendes harca nyílt lázongásban törne ki. A mai rémet rendszer pontosan Hitler személyéhez van hozzászabva. Ha a vezér meghalna, kétségtelenül véres hatalmi háborúság törne ki. Mint minden terrorisztikus rendszer ez is mesterséges és mulandó.

Rabbikonferenciái határozatok

A most lefolyt országos képviselősi ülés alkalmából az egybegyűlt rabbik külön értekezletet is tartottak, melyen a köv. fontos, l'kónó-jellegű rendszabályokat hozták:

Rabbiképesítés

A rabbiképesítést elnyerni óhajtó elsősorban a Központi Bizottság rabbikollégiumához tartozik fordulni (a Központi Iroda címén, Eötvös-u. 19.). Beadványában közölnie kell: hol tanult, kik a mesterei, mióta a jesivát elhagyta hol tartózkodott és mivel foglalkozott. Amidőn niszojajn-ra (vizsgára) jelentkezik, egy elismert rabbi tanúsítványát kell felmutatnia, miszerint nála legalábbis két havi simüs-t (paszkenolási gyakorlatot) folytatott. Ha a rabbikollégium méltónak találja a rabbiképesítésre, közölni fogja vele a három rabbit, akiknél a rabbiképesítő vizsgára jelenítköznek. Mihelyst a rabbi-jelölt ezen három rabbi hatórá-ját elnyerte: jogosítva lesz rabbi-, alrabbi-, ill. paszkenolói állást betölteni. Nőtlen

egyen (böcher) csak akkor nyerhet rabbiképesítést, ha már meg van valahol választva rabbi-, alrabbi-, vagy paszkenolónak s így a hatórára, az állás betölthetése céljából sürgős szüksége van. Akiről ezentúl kiderül, hogy állását pénzzel szerezte, annak megválasztását a rabbikollégium meg fogja semmisíteni.

Metszők képzése

Minden metsző-jelölt, aki egyébként a megfelelő elméleti ismeretek fölött rendelkezik, tartozik hat hónapig praktizálni, a hat hónap közül hármát oly nagyobb hitközségben, ahol a nagyobb gyakorlatra kellő alkalom adódik. Ezután nyerheti csak el a szükséges kabólót.

Szajfér-ek alkalmaztatása

A hitközségek helyesen cselekszenek, ha hozzáértő és vallásos szajfért (Tó-raíró) alkalmaznak, aki a Széfer Tórákat, l'filineket és mezüzókat időről-időre felülvizsgálja.

A nazaréti pap moralizálása

A napilapokban a következő két hír volt olvasható:

A budapesti keresztény világtársaság szuszon Fari Audí, Nazaréti papja kikelt a „Palesztinában terjeszkedő zsidóság anyagiassága, valástalansága és nyugati erkölcsötlenége ellen”. — A budapesti diákolimpiász arab delegációja nem fogyasztott húsételeket rituális okokból.

E két hír egymás mellé állítva rámutat éles reflektorként az új palesztinai zsidóság vallási életének fájós pontjaira. A nazaréti keresztény pap vádol, a zsidóellenes nacionalista arab diákok az ő ritualitásokat amely egy utánzata a töröri előírásoknak megtartják a sportünnepélyeken is. Léhaság s megbocsájthatatlan cinizmus volna kárörömmel rámutatni erre az ellenséges megnyilatkozásra. Ha valahol a zsidók nem tartják be a vallási törvényeket, úgy ez a vallásos emberből mindenkor csak fájdalmat válthat ki. Annál nagyobb a fájdalom, ha a szentföldi zsidóság egy részéről van szó, amely a föld megművelésének szinte bálványkultuszát űzi, amennyiben az összes miczvókkal szembe állítja a rög való-ságos imádságát és elfelejti, hogy az „avajdó” szó, nemcsak kemény munkát jelent, hanem az „l'tenzólgálatot” is. Egész biztos, hogy a nazaréti ke-

resztény pap túloz és nem szeretettel nézi az új letelepülőknek szenvedéllyel s idealizmussal átitott tevékenységét, de viszont az tagadhatatlan, hogy a palesztinai keresztény, s arab lakosság úgy érzi, hogy a nyugateurópai divatoknak a zsidók által való átlpántálása, az erkölcsök megromlása. Ami szabad Törökországban Kemál pasának, aki nem sokat törődik a régi hagyományokkal, erőszakosan megváltoztatja, európaizálja a keleti formákat, még a mohamedánok vallási érzésének megsértésével is, — az nem szabad a zsidóság-nak. Ez természetes is!

De ha a nazaréti pap túlozna, színezne, ferdítene, akkor egyes palesztinai zsidó rétegek megszegyénítését jelenti a nacionalista arab diákok ritualitása. A palesztinai zsidóellenes nacionalista diákok sportünnepélyeken is megőrzik vallási szabványaikait, a palesztinai ifjúság egy része pedig a sportünnepélyeket éppen szombaton rendezi. A nacionalista arab diákok nem törődve a külvilággal, étkezésükben tartózkodnak a tréfó hús fogyasztásától, Palesztinában pedig a zsidó munkásokon egy részében fittyet hánynak a kaszús-nak. Az arab ifjúság szélsőségesen nacionalista, de azért a Koran-t megtartja, a zsidó ifjú-

HEIDEN JENŐ
LÁTSZERÉSZ, Üzletét VII.,
Király utca 21. alá helyezett.
(Szombaton zárva)

ság szélsőséges nacionalizmusát azzal mutatja ki, hogy nem törődik a Tóra törvényeivel.

A nazaréti keresztény pap és a sportoló arab ifjúság tükre megmutatja a palesztinai letelepülés belső életének súlyos baját. A baj megállapítása azonban nem elegendő. Keresni kell a gyógyítás módját. Megbotránkozással nem lehet semmit sem megjavítani és negatívumokkal nem lehet eredményt elérni. Ellenben a helyes utat mutatja az, ami a rechovoti, máramarosi zsidókról a Zsidó Ujság multheti számában volt olvasható.

Rechovot egy baloldali munkáskolónia. Legutóbb ott letelepítettek 70 máramarosi családot. Amikor a máramarosiak egy szombaton a templomban voltak, hírül adták, hogy a baloldali elemek egy nagy autón kirándulást terveznek. Kivonultak erre talisban az utcára a máramarosiak és parázs civakodás támadt. A tüntető nem érték el ugyan teljes sikert, de a vallástalanság uralma meg van törve a telepen.

Ebből tehát az következik, hogy minél több vallásos embert kell a Szentföldön letelepíteni, hogy ők adhassanak példát a baloldaliaknak, nem pedig a sportoló arab diákság, s ők moralizálják a telepeseket, nem pedig a nazaréti keresztény pap.

LOYD TRIESTINO
LOTTERIUNITE LLOYD TRIESTINO-MARITIMA ITALIANA-SITMAR

PALESZTINÁBA

minden hét szerdáján Triestből
GERUSALEMME ÉS GALILEA

12.250 tonnás gyorshajókkal és minden
második pénteken a
PALESTINA

ugyancsak 12.250 tonnás gyorshajóval

Hetenkénti járatok Triestből és Genova-
vából Alexandrián át Haifába

AUSONIA ÉS ESPERIA

luxushajókkal.

Felvilágosítással szolgálnak
a társaság budapesti irodái

VII., Thököly-út 2. és IV., Váci-utca 4.

A cionista kongresszus epilógusa

A mult szerdán véget ért luzerni cionista kongresszuson a következő deklaráció hangzott el a német birodalom zsidó politikája ellen: „A cionista kongresszus felemeli szavát a zsidóknak rendszeres jogfosztása ellen Németországban, amelynek egyre növekvő hevessége, alássa a német zsidók erkölcsi és anyagi létét. Ezzel karöltve jár az egész zsidóság szellemi és erkölcsi kultúr-ténykedésének lealacsonyítása, oly tanok és elméletek rendszeres terjesztése, amelyek az összes országok zsidói helyzetének megrendítését célozzák. Ez ellen a jogfosztás ellen való tiltakozás nemcsak a zsidóság ügye, hanem az összes népek egyenjogúsítása elve megvédésének feladata. A cionista kongresszus a népekhez apellál, hogy segítsenek a zsidóságnak, amikor becsületét óvja és létét biztosítani akarja.”

Ezt a nyilatkozatot az egész kongresszus felállva elfogadta (kivéve a kongresszuson jelenlévő német delegációt, amelynek nevében Dr. Siegfried Moses nyilatkozott tett, amelynek értelmében a német cionisták, a cionizmus egyetlen feladatának a palesztinai nemzeti otthon felépítését akarják és a felhangzott rezolúciót nem szavazzák meg, mivelhogy elhagyja a cionizmusnak ezt a világos vonalát).

A cionista világszervezet elnökévé Weizmann Chájimot választották meg.

Szépségflastrom . . .

Közöltük, hogy a kongresszus ki mondta, hogy a Szervezet összes intézményeiben kötelező lesz a szombati pihenőnek megtartása. Erre vonatkozólag egy Palesztinában huzamosabb ideig tartózkodott olvasónk írja: „A deklarációnak gyakorlati értéke úgy-

szólván semmi. Hiszen eddig is megtartották hivatalosan a szombati munkaszünetet. Ellenben

igazi szombatszegés a munkás-közösségek, a k'vucák konyháiban történő szombati sütés-főzés, az egyesületek részéről rendezett szombati autóbuszkirándulások és futballjátékok.

Ezekről az anomáliákról a deklaráció

A lubavicsi Rebbe egy megnyilatkozása

Érdekes, kortörténeti szempontból tanulságos és értékes füzet jelent meg „Kajvéc Hamimim” címen. A cím jelentése: „a jámborságra törekvők gyűjteménye”. Jámborságra törekvőknek nevezik magukat a lubavicsi Rebbe hívei. A lubavicsi Rebbet tudvalevőleg 1927-ben a szovjet börtönre vetette. Az volt a vád ellene, hogy ellenforradalmi tevékenységet fejt ki, mert a jesivák érdekében, valamint a többi zsidó intézmények fenntartása ügyében propaganda-utakat tesz. A börtönben veszedelemben forgott élete, de az egész világ zsidóságának, valamint külföldi előkelő nemzsidó köröknek intervenciójára szabadon bocsátották, azonban örök időkre kiutasították Oroszország területéről. (A börtönből való szabadulása Tamúz 13-ikán történt, ezt a napot hívei ünnepként ülik meg.) A fentemlített gyűjteményben közölve van az a beszéd, amelyet a Rebbe híveihez intézett, amikor el kellett hagynia Oroszország határát.

bölcsen hallgat! De ezeken a dolgokon deklaráció nem is segíthet, mert ehhez nevelni kell az embereket. De hol? A k'vucák iskoláiban-e, ahol vallástan nem is létezik, vagy a munkástelepek templomaiban, amelyek — nincsenek? Amíg ezeket az anomáliákat nem szüntetik meg, addig a deklaráció, sajnos, nem sokkal többet ér, holmi szépségflastromnál . . .

Bevezetőben elmondotta, hogy a cári uralom felszólította a rabbikat, hogy a zsidó hagyományos nevelésügyet és a rabbik képzését változtassák meg, amire az ő nagyapja a következőt mondotta:

— Nem a mi akaratunkból mentünk el Erecz Jiszróélba és nem a mi erőnk-ből fogunk visszamenni oda. Az örök-kevaló üzött bennünket a gólüsze és ő fog bennünket kiváltani. De azt tudomásul kell vennie az összes népeknek, hogy csak a testünk van odadobva az elnyomásnak, az üldöztetésnek, a lelkiünk azonban nem lett odadobva a külső kényszernek. Vallási ügyekben nem ismerhetünk el semmiféle felsőbb hatalmat, I'tenen kívül és nem szabad ellenünk ilyen tekintetben kényszert alkalmazni, hanem hirdetniünk kell a legnagyobb, a legodadobb zsidó szillárdsággal: „al tig'ü bimsichoj ünvinláj al tóruü — ne érintsetek fölkenntelmet és prófétáimmal ne bánjatok rosszul”.

— Ezt mondotta valamikor az én őszám, önfeláldozással és nekünk is ezt kell hirdetniünk azokkal, az elvadult ifjocokkal, akik bajt hoznak reánk. (Érti ezalatt a „Jew-Szekcie” csoportot, amely perverzítással és szadizmussal üldözi a zsidó vallás minden megnyilatkozását Oroszországban.) Nekünk a törvény megengedi a Tóra tanulását és részben a miczvók gyakorlását. Sohse felejtsetek el, hogy a börtön és száműzetés csak időleges, de a mi Tanunk, a mi miczvónk és Jiszróél — örökké való.

Eszrajgim, lülovim és hadaszim müvchorim
MEISELS-könyvkereskedés és taliszszövődéjében a LEGOLCSÓBBAK
Rombach-utca 8, a templommal szemben.

HITTESTVÉREIM!

Jóban, rosszban eltelt
75 esztendő alatt
márka lett a **Kozma**
féle **kalap**
VII. Károly király-út 3, a sarkon
Speciális rabbi, és bócherkalapok.

BECKERT HUGÓ
parókakészítő specialista
A legújabb modellek
állandóan raktáron.
Budapest, Dob ucca 27
(Skrek-ház) Mérsékelt árak!

Uj orth. szentföldi tömörülés Keletiszlovákiában

Érdekes felhívást bocsátott ki Tannenbaum Mózes szeptsi-i főrabbi. A felhívás szükségesnek tartja, hogy a pártokivüli orthodoxia felhagyjon az eddigi passzívítással a palesztinai telepítést illetően, de azt hangsúlyozza, hogy az összes eddigi szervezetek nem felelnek meg az igazi orthodoxiának. Hogy nem szabad az eddigi passzívításhoz megmaradni, ennek bizonyítékul felemlíti, R. S'müél Rosenberg, a hunfalvi gaon z. c. l. 1903-ban írott két levelét, az egyiket Tannenbaum főrabbihoz, a másikat Spitzer szeptsvár-aljai főrabbihoz intézte. A gaon hangsúlyozza, hogy igenis szervezni kellene igazi orthodox közületeket a Szentföldre való letelepítés céljából. Ugyanez volt a véleménye az 1904-ben közölt

felhívásában R. Jesájó Silberstein váci gaonnak z. c. l. De ugyancsak hangsúlyozták ennek szükségességét az idej poprádi rabbigyűlésen, valamint a hunfalvi Jahrzeiton egybegyűlt rabbik és baalé batim.

A cél megvalósítása érdekében a szeptsi-i főrabbi a kassai főrabbi hozzájárulásával nagygyűlést hívott egybe vasárnap (Eliül 17) déli 2 órára Kassára, az orth. hitközség tanácstermébe.

Az új tömörülés neve: *Kneszesz Hajrém*.

A felhívást aláírták a tornai, szeptsvár-aljai, varannói, füleki, késmárki, sebesi, legenyemihályi főrabbi és a keletiszlovákiai baalé batim-kiválóságok közül számosan.

„Magyar Palesztina Kereskedelmi és Iparkamara” megalakulása Jeruzsálemben

Irta: Alexander Vilmos, Jeruzsálem

A Palesztina és Magyarország között létesítendő szorosabb kereskedelmi kapcsolatok megerősítése állandóan foglalkoztatja nemcsak a magyar, de a palesztinai sajtót is. Sőt a kérdés a magyar és az angol képviselőházban is szóba került már. Ugyanakkor, mikor minden ország odatörekszik, hogy exportját ebben a kicsiny, de feltűnően fejlődő és állandóan emelkedő felvevőképességgel rendelkező országban emelje, egyedül Magyarország nem tud számottevő eredményt elérni. Emelkedett ugyan a magyar export is Palesztina felé, de jelentéktelen mértékben.

Ennek az oka egyedül az, hogy hiányzik az illetékes állami és kereskedelmi szerv, amely az exportnak segítségére legyen és azt kellően alátámassza. Értjük ezalatt a magyar konzulátusi képviselőlet és a kereskedelmi és iparkamara létesítését, amely mindkettő hivatva van kereskedelmi kapcsolatokat a két ország között fejleszteni. Most végre sikerült az utóbbit: a „Ma-

gyar-Palesztina Kereskedelmi és Iparkamarát” létrehozni. A palesztinai kormány a kamara alakítását megelégedéssel tudomásul vette és az alapszabályait jóváhagyta. A kamara már meg is kezdte működését és erélyesen hozzáfogott a munkához. Az élén álló vezetőség agilitása elég biztosíték arra, hogy munkáját siker fogja koronázni.

Első ténykedése az volt, hogy előterjesztéssel és kérelemmel fordult a magyar kormányhoz, hogy Palesztina számára Jeruzsálem székhellyel konzult nevezzen ki. Előterjesztésében rámutat a kamara, mily hátránnyal jár a Palesztinában élő magyar alattvalókra a konzulátusi képviselőlet hiánya; Magyarország presztízisének sem használ ez, oly országban, amelyet oly sok magyar állampolgár keres fel állandóan.

Reméljük, hogy az új Kamara működése áldást fog hozni a magyar kereskedelem és iparra.

A Kamara címe: *Jeruzsálem P. O. B.* 734.

Zsidó Mezőgazdasági és Kertészeti Unió

Már megírtuk, hogy *Dunaszzerdahelyen* megalakult egy *Zsidó Mezőgazdasági és Kertészeti Unió*. (Jüdische Union für Landwirtschaft und Gartenbau.) Munkaköre felöleli az elhelyezkedni nem tudó fiatal zsidó réteg díjtalan kiképzését a mezőgazdasági szakmában és az ezen a téren elhelyezkedni akarók segélyezését. Az egyesület már októberben megkezdte egy bérbevett területen — egy németországi kitérő szakember vezetése mellett — húsz fiatalember kiképzését. Az egésznek a megszervezője és lelkes propagálója, aki szóval, írásban és tettel dolgozik az ügy érdekében: *Wosner Gyula* (Dunaszzerdahely). Wosner úrnak sikerült az ügyet előmozdító bizottságokat több helyen megszervezni:

Tb. ehök Csúz és vidéke részére Fürst Leó főrabbi. Bizalmi tagok: Fleischner Rudolf (Érsekújvár), Kohn Vilmos (Guta), Stern Izsó (Komárom), Jungreis Áron főrabbi, dr. Holzer Benő (Zseliz), Templer S. (Nagysalló), Schultz I. (Léva), Tauber Áron (Somorja), stb.

Nagyon óhajtható, hogy a nemes akció eredményeket érleljen, mert bizonyára más országokban is követésre fog találni. Az Unió hangsúlyozza, hogy teljesen pártokon felül áll, nem politizál, de a legszigorúbb vallásosság alapján áll.

HERSCH alapítványi orth. izr. internátus Vácott az Eötvös téri orth. izr. elemi és polgári iskolával kapcsolatban. Bőséges el látás. Vallásos nevelés. Komoly magyar és héber tanítás. Evi díj 600 pengő. Néhány alapítványi hely. *Prospektus*.

WEISZ MÓR Orth. כשר kakaó és csokoládé a legfinomabb kivitelben
Kecs, levestészta és ostyaárak. Diabetikusok részére
„levegő” kenyér. Elsőrendű dessert és különlegességek.
orth. kóser keksz, kétszersült és süteménygyára Budapest, VII. Dob-utca 22. --- Telefon: 42-3-55.

A német zsidóság helyzete

Egy „rabbi” botrányos cselekedete

Egy különös eset tartja Németország vallásos zsidó köreit izgalomban: Offenbachban a szélső neológ dr. Dinemann hitszónok túltette magát nyilvánosan a zsidó vallástörvényen és egy válást fogantatott, anélkül, hogy a férj beleegyezett volna a válásba, anélkül, hogy jelen is lett volna, a férj helyett maga dr. Dinemann íratta a get-levelet és adatta át az asszonynak. Ebben az ügyben nyílt levél jelent meg hozzá címezve az Israelt-ben, amelyben a következő, mélységes megbotrányozásból fakadó szavak fordulnak elő:

„Tudja Ön, hogy mit csinált? Az Ön ténykedése következtében két ember a törzsi és talmudi törvények szempontjából nézve állandó házasságtörésben él, állandóan halálos vétkeket követnek el, mert minden egyes esetet minden szandhár, ha még működne, halállal sújtana. Felvilágosította erről az érdekelt feleket? Az összes gyermekek, akik az új házasságból, amelyet Ön meg fog engedni az asszonynak, erednek, a Tóra szerint a törvénytelen gyermek (mamzer) megítélése alá esnek, öveik sohasem házasodhatnak össze szepültlen származású zsidó és nem akad sem Palesztinában, sem Hollandiában (abban a két országban, ahová a német zsidók menekülhetnek) oly rabbi, aki megengedné az asszonynak az új házasságot. Meddig akarja még a Tóra-hí testvérek vérező szívét az Ön elpártolásával legsúlyosabban sújtani és megsebesíteni?...”

A zsidóság gazdasági és erkölcsi tragédiája

A Zsidó Távirati Irodának megbízásából egy igen tekintélyes nemzsidó újságíró utazta be az elmúlt hetekben Németországot és közvetlen, személyes megfigyelései alapján az alábbi képet festi a németországi zsidóság gazdasági és jogi

helyzetéről, valamint pszichikai állapotáról:

— Noha a németországi új antiszemita hullámról sok részlet került napvilágra, mégis meg kell állapítanom, hogy Európában csak halvány konturjait ismerik ama üldözötteknek, amelyeknek a németországi zsidó közösség ki van téve. A nagy centrumok még valahogyan a nemzetközi nyilvánosság kontrollja alatt állnak, másképpen áll azonban a helyzet a kis városokban és falvakban. Arról, hogy hogyan nyomorítja tönkre a terror Kelet-Poroszország és Pomeránia eldugott fészkeiben a zsidóságot, már csak azért is nehezen szívárognak ki a hírek, mert egy ilyen helyen olyan kevés számú zsidó lakik, hogy a hatóságok nyomában rábukkannának a hírforrásra és a represzáliák természetesen nem maradnának el. Mégis napvilágra kerül egy-egy történet, többnyire ellenzéki nemzsidó körök útján, akik a történeteken felháborodva, a nyilvánosság tudomására hozzák azokat az eseteket, amit a szörnyű terror alatt szenvedő zsidók nem mernek elmondani. Így szereztem tudomást az alábbi groteszk históriáról is.

— Pomeránia Barth nevű városkájában mindössze két zsidó család él, akik régóta élnek a városban és a német lakossággal mindig a legjobb viszonyban voltak. Központi rendeletre a legutóbb Barth városkában is megrendezték a „népfelháborodást”, amelynek követelése kellett, hogy a helységet zsidótlansítsák. A népet összegyűjtötték és a két szerencsétlen zsidó apát a polgármester elé citálták. A polgármester, akinek ez a misszió nehezebbre esett, szép beszédet tartott, amelyben kiemelte, hogy a két zsidó családnak ugyan semmit sem lehet a szemére vetni, ám minthogy külföldön egyre erősödik a Németország elleni bojkott és különösen azért, mert az amerikai zsidók tüntettek, amikor a Bremen

Newyorkból kifutott, nem lakhatnak többé a városban. Az egyik zsidó erre kijelentette, hogy ő lengyel állampolgár, és a konzuljához fog fordulni, míg a másik azt mondotta, hogy már régen az a szándéka, hogy Palesztinába vándorol. A polgármester felszólította, hogy igazolja ezt a szándékát, mire a zsidó felmutatta a berlini Palesztina-hivatallal ezirányban történt levélváltását. Miután ez az ünnepléses kihallgatás végetért a polgármester az ablakhoz lépett és az ott várakozó tömegnek, amely a „nyomorgó népet” incitálta, kikáltott: Minden rendben van, az egyik zsidónak a konzuljához fog fordulni, a másik ki fog vándorolni Palesztinába.

— A zsidó lakosság egyformán szenved anyagilag és lelkileg is. Az új antiszemita kampány következtében a zsidók vállalkozási kedve egyre lanyhul. Az egész zsidó gazdaság a „leépítés” stádiumában van. Csak az tartja fenn valahogyan a zsidók gazdasági tevékenységét, hogy sem ők maguk, sem a tőkéjük nem tud szabadon kivándorolni. A legtöbb zsidó egzisztenciájának hajtőereje egyedül az az elkéseregés, hogy megszerzett pozícióját addig tartsa, amíg egyáltalában lehetséges. Mindez teljes lelki eltompultságban tartja a berlini zsidóságot, amely napról-napra jobban érzi teljes magárahagyottságát.

Zsidó lapok nem árúsíthatók

Új rendelet jelent meg, mely szerint október 1-től kezdve Németországban tilos a zsidó lapok egyedárúsítása.

Bojkott a német áruk ellen

Nyomatványt kaptunk, melynek címlapjáról kiderült, hogy elküldöje a „World Jewish Economic Federation” (egyetemes zsidó gazdasági szövetség). Ez a neve a nyugateurópai Hitler-ellenes és a német áruk elleni bojkottot hirdető szövetségnek, amely a már Amerikában működő ily tendenciájú szövetséggel karöltve működik. A szövetség elnöke: Sir Robert Mond, a híres angol gyáros, al-elnöke Dr. Gaster, a londoni szefárd hitközség rabbija. A szövetség angolul, franciául, héberül és jidisül közli azt a cikket, amelyet a bojkott ügyében H. Preston ismert angol publicista írt. A közleményből jidis eredetiben közöljük a következő mondatokat: „In ein Sach bin ich sicher: Hitler is noch bei der Macht, weil sz'zenen dó Jid'n, was halten mehr fun Geld, eider fun Wirdigkeit. Harte Werter fun a Goj! Gedenkt aber, az ihr hat záj gebrocht über zich... Hitlerizm is Wildgraz, men miz ihm farnichten.

Orthodoxok, támogassátok a ti sajtótokat!

Irta: Róth Henrik, a budapesti orth. hitközség választmányi tagja

A neológ sajtó életében feltűnő esemény történt. Az „Egyenlőség” felhívást közöl, melyben bejelenti újjászervezését. A felhívást aláírták a neológ zsidó közélet kiválóságai és minden zsidó hágba melegen beajánlják a lapot. A felhíváson találjuk a vidéki hitközségi elnökök egy részét, továbbá olyanokat is, akikről köztudomású volt eddig, hogy az „Egyenlőség” irányának ellenségei, így pl. dr. Fischer Benjámint, Strausz Adolf cionistavezért, Vázasonyi János országgyűlési képviselőt. A domináló nevek azonban a pesti hitközség előjáróságából kerülnek ki, ami — minden hivatalos cáfolat ellenére — megerősíti azt a már több lapban megjelent hírt, hogy a Pesti Ier. Hitközség valamelyes formában óriási összeget bocsátott rendelkezésre részletekben és bizonyos keretben, az Egyenlőség népszerűsítésére és terjesztésére. Sőt, némely verzió szerint: a felekezeti sajtó történetében páratlan anyagi és erkölcsi támogatásban részesíti ezt az orgánomat.

A pesti hitközség e tekintetben sokkal tovább ment, mint például a berlini hitközség, amely kiad egy gyönyörűen kiállított Gemeinblatt-ot tagjai részére, de oly módon, hogy a többi hetilapnak ne ártson. Amikor a pesti hitközség egy hetilapot juttat a hitközség minden egyes tagjának a kezébe, akkor a többi pesti neológ hetilap szempontjából tulajdonképpen azt teszi, hogy lapot ad ki, amely őket tönkre fogja tenni.

Egész nyíltan feltártuk a helyzetet és mindjárt ki is fejezzük ama reményünket, hogy

az orthodoxia tábora hí marad az ő lapjához.

Az orthodoxia hozzá van szokva ehhez, hogy vallási téren való meggyőződését korrumpálni nem lehet. A nem-kóser vendéglő nagyszabású reklámja, csak az igazán könnyű, selejtes zsidót csábítja el a kósertől. Azt mondták, hogy a régi Rómában minden megvásárolható. Az orthodoxiának meg kell mutatnia, hogy tartja vallási meggyőződésének frontját, egy erős tőkéjű támaddással, vagy amint gazdasági szóval kell kifejezni, egy trösztyszerű „betörés”-sel szemben is.

Nincs semmi értelme, hogy a pesti neológia eljárását kárhóztassuk. Sőt: tanulnunk kell belőle!

Épp ezért fordulunk mindazokhoz, akiknek érzékük van egy orthodox lap fennállításához fűződő fontos erkölcsi, szellemi és vallási érdekek iránt és arra kérjük őket, hogy az eddiginél hathatósabban támogassák a „Zsidó Újság”-ot.

Ha csak egy tizedrésnyi annyi buzgalmat tapasztalunk orthodox részről, mint amilyenel a neológ sajtó támogatása ügyében találkozunk, akkor a Zsidó Újság még fokozottabb mértékben tud eleget tenni szent kötelességének.

Tanuljunk a neológiától, amely successive százezer pengőt, vagy még többet tud áldozni a sajtójára. Még csak

fel sem tehető egy becsületes orthodoxtól, hogy orthodoxiájának presztizse ne legyen olyan fontos előtte, mint amilyen buzgalommal fáradoznak a másik táborban a saját sajtójuk kiépítésén. Felhívjuk barátainkat, támogassa sajtótokat,

mindenki tartsa szent kötelességének a „Zsidó Újság” számára legalább egy új előfizetőt szerezni.

mert a másik táborból jövő nyomásnak csak így tudunk ellentálni. És ne feledjük el, hogy közösségünkéről, hitközségünk szelleméről, ifjúságunk világszemléletéről, életfelfogásának kifejtéséről és formálásáról van szó.

A vasárnapi munkaszünet

A vasárnapi munkaszünet ismert megszorítása még mindig izgalomban tartja a szombattartó kereskedőtársadalmat, de kellemetlenül érint sok nemzsidó egzisztenciát is, amint ez az alábbi, egy napilapban leközölt panaszos levélből kitűnik:

— Nem tudom, hogy mely könnyen és kényelmesen élni akaró úriembernek jutott eszébe a mai rossz viszonyok mellett a teljes vasárnapi munkaszünet. Az illető bizonyára fixfizetéses alkalmazott, ki arra nem gondolt, hogy több ezer adófizető élelmiszer- és fűszerkereskedő is létezik, ki csak abból él családjával, amit üzletének jövedelme ad a szűkös megélhetésre. Itt a piacon, hol csupán szegény emberek vásárolnak, kik szombaton késő este kapiák meg kis fizetésüket, az üzletek este csak 8-ig vannak nyitva és így ezen egyének csak vasárnap vásárolnának. A rendelet szerint ezen szakma csak tejet, kenyeret, gyü-

mölcsöt és zöldségfélét adhat el, míg más egyebet tilos árúsítani, míg a piacon ezen szakma, illetve fűszeres ezen cikkeket nem árúsíthat, arra van kárhóztatva, hogy bódéját nem nyithatja ki vasárnap egy órára sem. Bár igazuk van ezen fixfizetéses embereknek, én is szeretnék pihenni, de nékem magamat kell tartani, adót fizetni és kötelezettségeimnek eleget tenni. Hol itt az igazság és logika a mai rossz viszonyok között, — dolgozni-e, vagy pihenni kell? Én őszintén megmondom, bárki is csinálta ezen rendeletet, ha csak egy kis kereskedelmi érzék, vagy gondolkodás lett volna benne, úgy nem rövidítette volna meg sok adófizető alany keresetét eme rossz viszonyok közepette.

Egy hadirokkant piaci fűszeres

Egyébként azonban, sajnos, meg kell állapítani, hogy a teljes vasárnapi munkaszünet eszméje mind szélesebb tért hódít Európaszerte. Így a legújabb jelentések szerint: Olaszországban bevezették a teljes vasárnapi munkaszünetet.

Mindamellet nem kell feladni a reményt, hogy a jelenlegi sérelmek némiképpen reparáltassanak. Különösképen elvárják ezt Winckler új kereskedelmi miniszterrel, aki a sajtónak adott minapi nyilatkozatában a minden korlátozás nélküli kereskedelem hívének vallotta magát. Információnk szerint a Központi Iroda el is fog járni az új miniszternél.

Legművészibb
parókát
már 40 év óta
PESSL

udvari hölgyfodrász és kozmetikai
intézet hajmunka műhelye készít.
Budapest, IV., Váci-utca 19. szám.

**SZÖRME SZÜKSÉGLETÉT
TERN
ZÜCS
ALONJÁBAN
SZEREZZE BE**

**BUDAPEST
DOROTTYA-UTCA 9.
TELEFON: 82-3-51.**

Rendelések, átalakítások, prémezések,
legfinomabb minőség és kivitelben.

Felfordult világ Szerdahelyen...

A régi jó időkben, ha csallóközi ember kereste, hol találhat felfordult világot, csak Szerdahelyre kellett, hogy menjen és már talált is. De nem olyan felfordult világot, mint teszem, hogy samesz lett a rasekól és a rasekól vagy a chevregábe lett a sülklopper, hanem igazán még olyanabbat, kedves híveim. S ha messzebb községből jött valaki, Somorjából, Galantáról, vagy Megyerről és kereste a felfordult világot, minden iskolagyerek is adhatott neki útbaigazító felvilágosítást.

Tessék bemenni a Rózsautcába, mondták, mindjárt jobbról van egy szabó, nyitott üzlete van az utcára, Grünberger Mózesnek hívják és szemben vele is szabóüzlet az utcára, Sinkó János a tulajdonosa az üzletnek... ott van a felfordult világ.

Valóban ott is volt. Abban az időben voltak magyar szabók és német szabók, az utóbbiakat a parasztok: zsidó szabóknak nevezték, mert hát ki járt német ruhában? a zsidó. Nos, Grünberger Mózes, a tizenhárompróbás zsidó volt a magyar és Sinkó uram, a keresztény, volt a német, vulgó zsidó szabó a városban, s csakis őt nevezte „kecskének” a népszája, míg Grünberger uramnak megadta a „majszter uram” titulusát. S ha a cég-tábla után indulva, azzal ment be Grünbergerhez egy-egy idegen: ugye maga a zsidó szabó, Büngergely úr? útbaigazítást kapta, hogy dehogyan is: velem szemben, Sinkó János, a zsidó szabó. Vagy megfordítva: Sinkó uramhoz jött valaki, ugye maga a magyar szabó, majszter úr, megkapta a cáfolatot, hogy dehogyan is: velem szemben Mózes szomszéd a magyar szabó.

Felfordult világ! — dörmögte ilyenkor az idegen s így maradt a Rózsautcán a megállapítás, hogy ott valóságos felfordult világ van. A zsidó a magyar, a magyar a zsidó... furcsa.

De felfordultsága a világnak ezzel még egyáltalában nem merült volna ki. Grünberger Mózesnek, a zsidónak, aurummal borított álla és olyan hegyesre kipödrött bajusza volt, hogy szomszédja, egy suszter, árnak is használhatta volna, míg Sinkó uram szakállal jártekelt: morénü-szakálla van, mondták. Grünberger, a zsidó, csizmában feszített és testhez simuló vitézkötéses nadrágban, Sinkó uram, a nem-zsidó, német jánklikt húzott és pantallót; Grünberger, a zsidó mindig makrapipát tartott a szájában, míg Sinkó szomszéd, a nem-zsidó, hosszúszáru melamedpipából pőfékelt.

Volt-e még valami, ami kidomborította kettejük között a kontrasztot? Volt,

kérem alássan, volt. Grünberger Mózesnek kabátja balzsebéből sohasem hiányzott a sallangos dohányzacskó, Sinkó uram alul bekötött drótszítában tartotta a dohányját; Grünberger elvből csak szűzdohányt szítt, Sinkó János mindig csak trafikot; Grünberger bort ivott, nemcsak péntek este és szombaton, de hétköznap is, Sinkó uram még vasárnap is csak kútvizet. Grünberger, ha egy segédje valamiben elhibázta a dolgot, olyan cifrákat káromkodott, akárcsak egy kapitulációs őrmester, Sinkó pedig, ha segédje későn jött, de még akkor is, ha elszabta a keletét, csak annyit mondott: a jó Isten áldja meg! És végül: Sinkó uramnak volt gyereke hat is, Grünbergernek nem volt egy se.

Vagyis: a mai kor embere azt mondta volna, hogy Grünberger: asszimiláns volt a javából.

No, de hagyjuk az ő asszimiláns mivoltát; folytassuk, azaz kezdjük meg a történetet.

Téved, aki azt hiszi, hogy Sinkó és Grünberger ellenségek voltak... ah, korántsem. Testi-lelki jó barátok voltak. Minden este együtt ültek kint a ház előtt, vagy ha esett éppen az eső vagy hideg volt, hol Grünberger látogatott át Sinkóhoz, hol Sinkó következett be őhozzá. Szombat délután Sinkó nem dolgozott, hogy együtt tölthesse el idejét Grünbergerrel, ez utóbbi viszont vasárnap délután nem dolgozott, jöllehet akkor munkaszünet még nem volt, hogy együtt lehessen barátjával, Sinkóval. Péntek délután akárhánszor megtörtént, hogy Sinkó uram átkiáltott a másikhoz:

— A kapudöngető már körüljár, hagy már abba a munkát, mindjárt sabesz lesz.

És vasárnap délelőtt Grünberger viszszaadta a kölcsönt:

— János testvér, siess, már harangoznak s te még itthon vagy?!

Csak egyben nem volt meg kettejük között a paritás, tudniillik abban, hogy Sinkó uram akárhánszor a Grünberger úr szívesen látott vendége volt, szombati sóletra, kuglira, peszachi knédlire és chremzli-re, purimi kindlire vagy kapos túsólepényre svüeszkor, míg Grünberger nem ehetett Sinkónál, mert vallása eltiltotta a tréflitől. No, de Sinkó úr értette a módját, mint adjon revánst a komának: a péntek esti halat sokszor ő vette meg, a legkövérebbet, legszebbet, amit a halászoknál csak kaphatott. Háromkilós csukát, négykilós, ötakilós pontyot; sales-szüdesre ő is evett a jóból és dícsérte az I'tent és elhitte, hogy a zsidó az ő kiválasztott népe. Tórád adott neki,

de diós csukát is és kocsonyázott pontyot... lehávedl.

Hogy emelkedett a forgalom és mind többször megtörtént, hogy hol Grünbergerhez jött be valaki: ugye maga a zsidó szabó, Büngergely úr; hol Sinkóhoz jött be valaki: ugye maga a magyar szabó, Sinkó úr és mindegyik ilyen esetben a szemben lévő üzletre mutatott; hogy mindtöbbször ilyesmi történt, Sinkó uram megkérdezte a másiktól:

— Mondd, rossznéven vennéd, ha én is magyar szabósághoz fognék?

— Dehogyan is venném. Jut is kuncsaft, marad is; te se vennéd én tőlem rossznéven, ha én meg zsidó szabósághoz fognék. De tudod-e komám: öreg kecskék vagyunk mi már mindketten, sértésnek ne vétessék, mondván, volna nekem egy okosabb ideám.

— Halljuk azt az okosabb Meát.

— Kolumbus tojása. Társuljunk össze mi ketten és nyissunk közösen egy üzletet. Akkor te se leszel csak zsidó szabó, hanem magyar is, én se leszek csak magyar szabó, hanem zsidó is.

— Nagyszerű, — vélekedett Sinkó, s mindjárt bele is csapott a Grünberger kezébe: Ez csakugyan elsőrangú idea. De tudod-e, tette hozzá és elgondolkodott, megengedi-e vallásotok a társulást? Te, zsidó, a keresztény emberrel?

— Nem tudok róla, hogy nem engedi meg, — felelte Grünberger jókedvűen. Avrohom ósatya is társult Avimelech-el.

— Az csak szövetkezés volt, nem üzlet. Hát csak menjünk oda a rabbihoz és kérdezzük meg.

A szerdahelyi rabbi nagy tudós és a legkomolyabb emberek egyike volt, de a hozzáintézett kérdésre kedélyesen így felelt a kettőnek:

— Maga, Grünberger Mózes, nem kóser és maga, Sinkó János, nem tréfli, tehát nyugodtan összetársulhatnak egymással. Csak azt kötöm ki, hogy szombaton zárva legyen az üzlet.

— Zárva lesz, ígérte meg Sinkó. — S most kérem adjon tanácsot rabbi úr: mi legyen az új cég, Grünberger és Sinkó, vagy Sinkó és Grünberger?

— Nálam, mint zsidónál, mindig a keresztény az elsőbbség, felelte jókedvűen a rabbi, tehát: Sinkó és Grünberger legyen az új cég.

Mikor kint voltak, Grünberger azt mondta:

— Most menjünk el a plébános úrhoz komám. Ha már a rabbinál voltunk, úgy illik, hogy menjünk el a plébánoshoz is.

A plébános úr kedélyes ember volt. Grünberger sájléjára, vajjon társulhat-e vele Sinkó, ő is hasonlóan paszkenólt, mint a rabbi.

Kuk főrabbi elhunytáról

R. Avrohom Jiczchok Kuk z. c. l. főrabbi halálának körülményeiről megrendítő részleteket közölnek a palesztinai héber lapok. A nagyrabbi már június óta súlyos betegen feküdt a Montefiore kórházban. Szeptember elsején, a reggeli órákban állapota aggasztóan rosszra fordult, úgyhogy a nagybeteg családtagjai és szűkebb barátai összegyűltek ágyánál. Kora délután Kuk főrabbi elvesztette eszméletét. Amikor azonban az ágyat körülállók — közöttük Duschinsky orth. főrabbi és más rabbik — a „S'má Jiszróel” imát kezdték mondani, Kuk főrabbi néhány pillanatra visszanyerte eszméletét, belekapcsolódott az imába és amikor befejeződött a mondat, az „Echod” szóval kilehelte a lelkét.

Az országos főrabbi holttestét még vasárnap átszállították a kórházból az általa létesített központi jesiva épületébe. A jésüv különböző osztályaihoz tartozó férfiak váltakozva vitték a koporsót. Egy rendőri díszszázad felállott a jesiva előtt. Amerre a szomorú menet elhaladt, az emberek ezrei hangosan zokogtak a súlyos veszteség felett.

A temetés hétfőn délután zajlott le az Olajfák hegyén, a jeruzsálemi és vidéki zsidóság óriási részvétele mellett.

Mintegy 100 000 ember vett részt a temetésen.

Az ország minden részéből delegátusok jöttek, hogy megadják a végtisztességet. A menet a Jaffa-uton ment végig a Cion hegyéig. Jelen voltak a kormány képviselői és a Jeruzsálemben akkreditált külföldi konzulok. Az elhunyt kívánsága értelmében tulajdonképeni gyszbeszédet nem tartattak. A fiú: R. Czvi Jehiudó Kuk kadis-imája után Melzer rabbi a vallási intézmények nevében, Lévy József szefárd chacham a szefárd rabbiság képviselőjében búcsúzott néhány szóval. A levélje ideje alatt Jeruzsálemben az összes zsidó üzletek zárva voltak és mindennemű munka szünetelt a zsidó üzletekben.

A megdicsőült, aki 1919. óta tölti be a jeruzsálemi rabbiszéket (mult számunkban tévesen 1929. állt), végtelenül finom lelkülete folytán nem látott különösebb aggályt a vallástalan elemek túlsúlyba jutásában a Szentföldön. Szent hittel meg volt győződve, hogy idővel majd azok is visszatérnek I'tenükhöz és azért minden energiáját a vallástalanok megjavítására fordította. (Sajnos, igen csekély eredménnyel!)

Amidőn 1921-ben a geri Rebbe Jeruzsálemben volt, a megdicsőült határozottan kijelentette a Rebbenek, hogy „ő

sem nem cionista, sem nem mizrachista, cholló (így mondta!), azonban, mint a nagyhitközség rabbi, kénytelen magához vonzani a vallástól eltávolodottakat, hogy azáltal legalább némiképp megjavuljanak.”

A világorthodoxia, annak dacára, hogy nem osztotta Kuk főrabbi liberális felfogását, mégis mélyen gyászolja ezen nagy vallásosságú talmudi kapacitás elhunytát. — הנצי"ה

Ovás

Utóbbi időben egyesek kiadják magukat jesivanövendékeknek és hamis pecséttel elátott gyűjtőkönyvvel, vagy nyugtákkal gyűjtenek országszerte az állítólagos jesivájuk részére. Abafüszántó, Balmazújváros, Beled, Berettyóújfalú, Békéscsaba, Cigánd, Debrecen, Eger, Fehérgyarmat, Gyömrő, Mád, Makó, Mezőkovácsháza, Miskolc orth. és szef., Nagyhalász, Nagykálló, Nyírbátor, Nyírmada, Ópályi, Putnok, Sátoraljaújhely, Sopron, Szendrő, Szerencs, Vác, Vitka stb. főrabbiái közlik, hogy senkit sem bíztak meg jesivájuk részére való gyűjtéssel. Ha valaki jesivájuk részére kér, úgy annak iratai hamisak lehetnek. (A zsidó közönség tájékoztatására közöljük még, hogy — mint értesülve vagyunk — ügyszólván az összes jesivavezetők levonták a gyűjtés által keletkezett sok visszasság következményét és nemcsak fentemlített, de ügyszólván csaknem egyetlen rabbi, illetőleg jesivavezető, sem küld jelenleg már gyűjteni jesivája részére. — Szerk.)

Palestine Shipping Comp. Ltd.

Haifa

egységes I. osztályu

TEL-AVIV

gőzösének legközelebbi indulásai Triestből Haifába:

szeptember 27.

október 11.

október 25.

Minden kabinban folyóvíz és a legmodernebb szellőzőberendezés. Fényes társashelyiségek, sétá- és sportfedélzetek, zene, tánc, szórakozás

Legelsőrangú ellátás, szigorúan rituális ételmezés. Zsinagóga a fedélzeten. Rendkívül kedvező menetjegyárak.

Felvilágosítás, prospektus a magyarországi vezérképviseletnél: V. Vigadó-utca 5., félemelet. Tel.: 81-6-96. 84-2-96.

Ristorante Tauber Abbazia

elsőrangú orth. kóser étterem. Minden diétát és igényt kielégít. Szobák minden komforttal és teljes penzióval, 25 lírától. Telefon: Abbazia 76. Kérjen prospektust.

Csermely Gyula

Zsidó bűnbak

Lehmann-elbeszélés, a XVIII. századból.

10

Süss nevetett.

— Egészen olyan, mint az én anyám, mormogta csendesen magában, de még a heidelbergi szép idők korából.

Majd hangosan folytatta:

— Meg fogja bocsájtani kisasszonykám, de igazán nem akartam megsérteni. Hozzá vagyok szokva fejedelmi udvaroknál érintkezni. elsajátítottam az ottani tónust és mondhatom, kedves kisasszony, hogy sok főúri dáma rendkívül megtisztelve érezné magát egy ilyen bók által, amelyet Kegyed sértőnek talált...

Az ajtó nyílt és Rabbi Szimchó belépett. Öreg ember lett már; amióta Süss elhagyta, teljesen megöszült, de tartása még erős, egészséges, egyenes volt.

Elébe lépett Süss, s így szólt hozzá:

— Bocsánatot kérek, hogy zavartam.

— *Sólaím aléchem*, legyen üdvözölve. Honnan jön Kegyed?

— Én Magyarországból való vagyok.

— Talán a *sevá khilajsz*-ből, ama hét községből való, amelyek az Eszterházy hercegek birtokain alakultak?

— Nem, a török határról hoztam onnan üdvözlőlevelet, egy embertől, aki közel áll a Rebbehez.

— Tévedés lehet, mert nekem nincsenek távolban rokonaim.

— Hát nem volt egy unokaöccse, akit felnevelt, mint saját gyermekét?

— Talán csak nem Süssöt hozott üzenetet?

— De igen, éppen tőle!

— Hát hogy van?

— Bizony nem valami fényesen. Egészséges, de igen elszegényedett.

— Akkor jöjjön hozzám, ami kevesem van, azt szívesen megosztom vele. Szüleimnek hagyatékából az ő örökségi részét jól kezeltem és így jár neki tőlem bizonyos összeg.

— És megbocsájtotta neki azt az óriási-hálátlanságot, hogy titokban otthagya.

— Én már régen elfelejtettem azt.

— Még azt is megbocsájtja neki, hogy több mint húsz év óta életielt sem adott magáról?

— Azt is.

— De tudja meg, hogy ő a szó szoros értelmében valástalan ember, *hose jisroél!*

— Azt meg I'ten bocsássa meg neki.

— Természetesen ebből az okból kifolyólag, bizonyára nem is akar róla tudni.

— Bizony, ez a körülmény nagy fájdalommal tölt el, de azért csak jöjjön, látogasson meg és én majd igyekszem őt a vallás útjaira visszatéríteni.

— Hát én megmondom ezt neki, de amennyire ismerem őt, tartozom a rabbi úrnak azzal, hogy őszintén meg-

mondjam; ő képes eljönni, felvenni az örökségét és hátat fordítani Önnök.

— Hát ezt nem hiszem. Ő látni fogja, hogy én egyetlen nővérem egyetlen fiát még mindig szeretem és ez a szeretett bizonyára meg fogja hatni, még ha bármilyen keményszívű ember volna is. Ezek a szívből jövő szavak mélyen megindították Süssöt, odament az öreghez, megfogta a kezét és sirva csókolta:

— Te drága nagybátyám — szólt zokogva.

„Hát te vagy az, fiam?” — szólt az öreg, és átölelte, magához szorította, meghatva, majd leányához fordulva, azt mondotta:

— Juditkám, itt van az a bácsi, akiről annyit beszéltem.

Futótűzként terjedt el az egész városban, hogy a sok évvel ezelőtt otthonról megszökött Süss előkelő úrként tért vissza. Mindenünnen összesereglettek az emberek, hogy meggyszódkodjanak a csodás fordulatról.

Süss otthon maradt egy néhány hétig, nagybátyja házában. Rabbi Szimchó minden rábeszélőképességét felhasználta arra, hogy öccsét visszavezesse a régi zsidó élethez. Csodálatosképpen: a világot járt és a külvilág élvezeteit és örömeit végigkóstolt ember hajlott az intő szóra. Érdeklődéssel, sőt szerető figyelemmel kísérte az öreg fejtegetéseit, az erkölcsi törvények szentségéről és fenségéről, a *sabosz* fontosságáról, a *kasriusz* kötelező voltáról. És amíg ott volt nagybátyja házában, teljesen a *Sülchon Örűch* szeriént élt.

Egy szép napon azt mondotta Süss:

— Kedves nagybátyám, teljesen átalakítottál engem és betetőzted átformáló munkádat, ha ideadnád Judit leányodat nekem feleségül.

Az apa megjéjdt.

— Egyetlen leányomat adjam oda neked?

— Talán akadálnak tartod születésem körülményeit?

A rabbi tagadólag intett fejével és szelíden a következőt mondotta:

— Nem erről van szó, hanem attól félek, hogy megjavulásod szándékát csak az a kívánságod fűti, hogy leányomat elvehessed.

— Igazad lehet, bátyám, de bizhatsz abban, hogy azt, amit megígértek, meg is tartom és hogyha szavamot adom arra, hogy az itteni vallásos életmódot továbbra is folytatni fogom, biztos lehetsz benne, hogy úgy is lesz.

— Fiam, nehéz áldozatot kívánsz tőlem. És ha nem leszek már a földön és feltámad benned a feltűnési vágy, a vagyonszerzés szenvedélye, ha megint vissza kívánczol a polgári egyformaságból és szürkeségből a nagy világ nyugtalan, változatos élvezeteket nyújtó életébe, akkor ki lesz, aki figyelmeztet a Te ígéretedre? Tudd meg: Judit az én egyetlen gyermekem, én nagy gondal neveltem és abban a reményben vagyok, hogy az ő gyermekei az én szellememben tovább fognak élni. Olyan vót kívánok magamnak, akiben hasonló remények, eszmények és kívánságok élnek. Neked azonban évek hosszú során át vallásunk törvényei teljesen közömbösek voltak. Hogyan volnál tehát képes gyerme-

keket nevelni a vallás iránti hűségben és áldozatkészségben? És otthagynád-e a hercegnél elfoglalt állásodat és hajlandó volnál ittmaradni nálam Oppenheimban?

— Ezt kívánja tőlem nagybátyám? Hát nem tudja, milyen jövő vár rám, ha a herceg uralomra jut?

Amikor a mondatot befejezte, futár lépett be, oda- szólt Süssnek:

— Herr Jud, végre valahára megtalálom...

— Kegyelmed az, Fritz? Mi indította urunknak vadászát arra, hogy felkeressen engem?

— Egy utasításom van részére. A mi legkegyelmesebb urunk a herceg és a fenséges asszony, ma Frankfurtba érkeznek. Ófelsége a császárnak méltóztatott urunkat belgrádi kormányzóknak kinevezni. Kegyelmed fogja urunkat kísérni és ezért még ma Frankfurtban legyen.

— Veled megyek Fritz...

Majd az öreg rabbihoz fordult:

— Kérlek szépen, nagybátyám, adass a herceg úr vadászának falatozni valót és hozass egy üveg bort, mert szeretnék vele mindjárt elindulni, Frankfurtba.

— Nagyon kérek fiam, ne menj Belgrádba.

— Drága Bácsi, ne kívánj tőlem ilyent, nekem nem szabad elhagynom a herceget.

Amíg Süss a vadással Frankfurt felé törekedett, a herceg türelmetlenül várta őt a szállodában. Azt a sok pénzt, amit Süss küldött neki, elköltötte mindenféle ünnepélyeken, álarcosbálokban, táncestélyeken és újra pénzre van szüksége belgrádi költözködéséhez. Amikor Süss belépett, éppen asztalnál ült ragyogóan szép feleségével.

— Hála I'tennek, hogy itt vagy már — szólt hozzá — már nagyon türelmetlenül várlak.

Süss meghajolt a herceg előtt és megcsókolta a hercegnő kezét, amelyet kegyesen feléje nyújtott. A herceg kiadta a rendeletet: *Még egy terítéket Süss számára!*

Egy pillanatra meghökkent, nem tudta, mitévő legyen. Oly hirtelenül szakított azzal, amit nagybátyjának megígért, hogy nem eszik többé *tréfót*? Vagy tegye magát nevetségessé a herceg előtt, esetleg kockáztassa jóindulatát? Sójajtozva ült le az asztalhoz. A hercegnő résztvevőleg kérdezte franciául tőle:

— Mit sóhajtozik, kedves, talán valami baja van?

— Fenséges Asszonyom, Oppenheimben voltam, ahol meglátogattam egyetlen rokonomat, egyik nagybátyámat és ott találtam egy szép unokahugomat, akit nagyon szeretek.

Erre hahotázni kezdett a herceg:

— Hát miért nem követed az én példámot? Másnak tudsz feleséget szerezni, önmagad pedig ügyetlen vagy és nem mersz megnősülni?

— Nem olyan egyszerű dolog. A nagybátyám ahhoz a feltételhez köti a házassághoz való beleegyezést, ha elhagyom legkegyelmesebb uramat és Oppenheimben maradok.

— S te?

— Én pedig odamegyek, ahová az én uram.

— Hűséges barátom, szólt meghatva a herceg, sohse fogom ezt neked elfelejtetni és nem is tudlak nélkülözni. Megint szükségem van pénzre. Az én szeretetreméltó „drága”, igazán drága feleségem gondoskodott arról, hogy kasszám teljesen üres legyen és most pénzre van szükségem az utazáshoz. Belgrádban majd takarékoskodni fogunk.

— Legkegyelmesebb uram, most nem lesz lehetséges pénzt szerezni. Tetszett hallani a jövőd székhelyén, Stuttgartban, milyen események történtek? Az uralkodó herceg kibékült a feleségével. (Folyt. köv.)

HIRDETMÉNY

templomi imaszékek bérbeadása tárgyában.

Ezennel értesítjük t. tagjainkat, hogy **Kazinczy-utcai főtemplomunk imaszékei** bérelhetők: péntek és szombat kivételével naponta d. u. 3—7 óráig, VII., Dob-utca 35. II. emeleti hitközségi irodánkban.

Az Orczy-templom (Király-utca 1.) és a Csáky-u. 9. sz. templom imaszékei bérbeadási ideje d. u. 4—7, vasárnap d. e. 9—12 és d. u. 3—7-ig a helyszínen. **A Dob-utca 35. a. diszterem imaszékei** bérbe adatk d. u. 4—7-ig, a hitközségi irodában (Dob-utca 35).

Budai hiveinket ezúton is értesítjük, hogy nagy áldozatok árán sikerült Margit-körut 7. sz. a. (Mecset-u. bejárat) minden igénynek megfelelő zsinagógát létesítenünk. A templomülések iránt máris nagy az érdeklődés! Bérbeadási idő d. u. 6—7-ig, vasárnap d. e. 7—10-ig és d. u. 3—7-ig a helyszínen.

Az imaszékek tavalyi bérlőinek, amennyiben az előjárásunk által megállapított bérleti díjat szeptember 17-ig befizetik, elsőbbségi jogot biztosítunk. Szeptember 17-ike után azonban az imaszékek bérbeadása fölött szabadon rendelkezünk.

Figyelmeztetnek az imaszéktulajdonosok, hogy a tulajdonjog kizárólag a személyes használatot biztosítja, míg az imaszéknek más személyre való átruházása vagy bérbeadása csakis a hitközség útján történhetik.

Magán minjonokat nem engedélyezünk, s azok ellen, akik netán ilyeneket rendeznének, hatósági eljárás tétetik folyamatba.

A templomi jegyek Erev Rajshasonó-kor, valamint Rajshasonó 2. napján a belépésnél felmutatandók.

A budapesti aut. orth. izr. hitközség előjárásága

Divatos, izléses **parokák** hullámos hajból
PIECHNIK és MECHTL-nél
 Hajműterem IV., Váci-utca 18. Mérsékelt árak!

HIREK

NAPTÁR

Sabosz Ki-szovaj, Elül 16,
III-IV. Perek
Gyertyagyújtás (Bpest): 5.45
שנה kimenetele " 6.45
סוף זמן קריאה שמע (Bpest): 7.45

— Az új statutum 95. §-a. Többol-
dalu érdeklődésre és kételemek eloszlata-
sára ezennel ideiktatjuk a 95. §-nak szó-
szerinti, többszöri módosítás után vég-
legesen elfogadott szövegét: „Az 1871.
évi 26.915. számú V. K. M. körrendelet-
tel közzétett Szervező Szabályzat, mint a
haszid ortodoxiának a különválást biz-
tosító alapokmánya teljes hatályában áll
fenn, amelyek érvényét a jelen Kiegészítő
Szabályzat nem érintheti.”

— R. Koppel Reich z. c. I. Jahzeitja,
vasárnap, Elül 17-én lesz. Délután fél 6
órákor a budapesti orthodox Sasz Chevra
(Király utca 1.) a megdicsőült emlékére
sasz-szajumot rendez. Ebből az alkalom-
ból pilpulistikus előadást tart Sussmann
rabbi a Sabosz 70-ik lapján lévő „Chiluk
m'lochajsz” c. szüggjéről és Steif rabbi
befejezi a Süllchön Örűch Ajrach Chá-
jim-ot. Maariv-ima után szajum-bankett
lesz a hitközség dísztermében.

— A szpinkai Rebbe betegsége. Po-
zsonyi jelentés szerint a hírneves Rebbe
kénytelen volt luhatschowitzi kúrját fél-
beszakítani és magát a pozsonyi zsidó-
kórházba felvételni. Betegsége eleinte ko-
molyabbnak látszott, most azonban hálá
a Mindenhatónak, állapota javulófélben
van. Hasém jischach laj r'fűd s'lémó bim-
hérod.

— A váci Tórasz Cheszed egyesület a
napokban lélekemelő szajum-ünnepséget
rendezett. Ugyanis most fejezték be
Kszühajsz traktátusát s egyúttal harmad-
szor az egész talmudot, amelyet annak-
idején Katzburg Dávid rabbi, egyleti
előadó, Kszühajsz-szal kezdett meg s
most azzal fejezte be. Katzburg rabbin
kivüli Tóraigét mondott még: Meisel
Herman rabbin, Ungár Jónás egyt. elnök,
Friedmann Ábrahám, Hirschfeld Mátyás.

— Szombattartók sérelme Szarvason.
Szarvasról jelentik nekünk: Mint ismeret-
es, a miniszterium leiratban felszólította
a törvényhatóságokat, hogy a területük-
ön vasárnap tartandó országos vásárokat
lehetőség szerint más napra helyez-
zék át. Szarvas nagyközség ennek foly-
tán áthelyezte az évi négy országos vá-
sárát vasárnapról — szombatra. A vásá-
rok áthelyezésének ílyetén „megoldása”
a szombattartó kereskedők körében ért-
hető izgalmat keltett s Rosenberg Ignác-
cal az élén, illetékes helyen megfelleb-
bezték, eme a szombattartó kereskede-
lemre feltehető sérelmes határozatot. Fel-
lebbezésükben előadják, hogy a város
ezen intézkedése a gazdatársadalomra
nézve is sérelmes, mivelhogy — a zsidó
vásárosok távollmaradása által — keve-
sebb kínálat folytán drágábban juthatnak
csak ipari cikkekhez, de maga a város
is eselik tetemes helypénz-jövedelemtől.

— Elül hava Jeruzsálemben a szent
helyekre való zárándoklás jegyében telik
el. Ráchel özanyánk sirja a leg'átogatot-
tabb. A hívők már a korai reggeli órák-
ban — amint ottani tudósítónk írja —
tömegesen gyülekeznek a „Méó Seórim”
autóbusz állomásán, amint az autóbu-
szok megjelennek, nagy tülekedés folyik
és „boldog” az, aki helyet kaparint ma-
gának... Alig, hogy az első transport
autóbusz elindult, az utjabban érkezettek
is hamar megtelnek. A kis kupa'as sir-
boltban hajnaltól estig ájtatos ima száll
az Egek Urához, hogy a jóságos özanya
a „Mame Rochel” érdemében, a sok he-
lyütt üldözött gyermekei sorsán megkö-
nyörüljön...

— Nyugateurópai Aguda-gyűlés. Ant-
werpenben két napig tartott a nyugat-
európai Aguda-konferencia, Rottenberg
antwerpeni orthodox főrabbi elnöklete
alatt. Az Aguda híres vezértérfia Jacob
Rosenheim (Frankfurt) terjesztette elő a
jelentést. A konferenciából kifolyólag
Franciaország, Anglia, a skandináv or-
szágok, továbbá Belgium és Hollandia
nyugateurópai szövetségbe tömörültek.
Az értekezleten különösen az ifjúság el-
helyezkedésének és orthodox irányú ne-
velésének problémájáról tárgyaltak.

— Az „Agünó” irodalmából. A világ-
háború előtérbe helyezte a férjétől elha-
gyatott asszony (Agünó) vallástörvényi
helyzetét, amelynek értelmében nem köthet
házasságot, amíg teljesen nem bizo-
nyosodik be férjének elhunyt. Tekintet-
tel arra, hogy szerfölött fontos vallás-
törvényi kérdéssről van szó, minden egyes
Agünó-esetet külön kellett tárgyalás alá
venni; nem csoda tehát, hogy az Agünó-
kérdésnek óriási irodalma van. A Homon-
nán megjelenő „Ajczár Chájim” tudomá-
nyos folyóirat legutóbbi száma összeál-
lított közöl a XVI-ik század első feléből
származó rezponzum-irodalomból és ki-
derül, hogy ebben a korszakban több
mint 300 rezponzum (saaló ütsűvő) fog-
lalkozik a kérdéssel.

— Haláleset. Széll Mihály, a kis-
várdai hitközség tb. elnöke, vármegyei
virilista, 93 éves korában, házasságának
69. évében meghalt.

— Nagyszőlősről írják. Sajjtim zom-
batján községünkben tartózkodott a fia-
tal szigeti Rebbe, akinek tisztelőit
számos vidéki hívő is eljött. A Rebbe a
zsinagógában kétórás' tartalmas, nagy
tetszéssel fogadott drósót mondott.

— A hejőcsabai orth. hitközség új
tisztkara: Groszmann Lipót elnök, From-
mer Béni alelnök, Friedmann Miksa
pénztárnok, Roth Miksa, Feld Lajos, Neu-
wirth Ferenc előjárók.

— Hevesi Simon jubileuma. Az
orthodox körökben is népszerűségnek
örvendő dr. Hevesi Simon pesti kongr.
hitk. főrabbi negyvenéves papi jubi-
leumát a hitközség díszközgyűlés ke-
retében ünnepelte. Wertheimer Adolf, a
jubiláló bizottság elnöke üdvözlő beszéd
kíséretében átadta az ünnepeltnek a tisz-
teletére szerkesztett emlékkönyvet.

— Tornaljáról jelentik: „Illusztris
vendége volt a mult héten hitközségünk-
nek Hoffmann Dávid adai főrabbi szemé-
lyében, ki fiának Hoffmann M. Simon
rabbi látogatására ide érkezett. A hírne-
ves szónok mesteri beszédével ragad-
tatta el hallgatóságát, mely szünni nem
akará ovációban részesítette.

— Haláleset. Gután elhunyt Pollák
Kálmán 35 éves korában. A megdicsőült,
aki a galantai jesiva kiváló növendéke
volt, fiatal özvegye és két árvája sir-
ratja. Búcsúztatták: Schönberger fő-
kántor, Weingarten Herman, Lewin Jó-
zsef, Friedmann Sámuel.

WEISZ VILMOS

talisz-szövődéje

Budapest, Dohány-utca 26.

Olcso, finom taliszok beszerzési
forrása. Ugyanott taliszok tisztítása
és javítása legolcsóbban.

Felmentő ítélet

Emlékezetes az az amerikai módszer-
rű, gyöngyösi titkos szeszifőzde ügye,
amellyel kapcsolatban Grünfeld Benőné
gyöngyösi lakos is a vádlottak padjára
került. Az egri kir. törvényszék 18.531
pengő pénzbüntetésre, behajthatatlanság
esetén hat hónapi és hat napi fogházra
ítélte. Fellebbezése folytán az ügy a
napokban a budapesti királyi Itélőtábla
Leitner-tanácsa elé került. Dr. Rosen-
zweig (Raj) Sándor budapesti ügyvéd
védőbeszéde után a Tábla a törvény-
szék ítéletét megsemmisítette és Grün-
feld Benőné, jogerősen felmentette.

— A verpeléti jesivainternátust most
avatták fel nagy ünnepélyességgel. A tel-
jesen modern épület külön szobákkal,
vízvezetékekkel, 80 növendék részére van
berendezve. Az avató-ünnepségen számos
rabbi és a jesiva mintegy 500 volt tan-
ítványa vett részt. Schwartz Mór
(Gyöngyös) és Fleischmann Herman
(Domoszló) üdvözlő beszédei után Pollák
József verpeléti főrabbi másfélórás dró-
sójában megköszönte a jesivája iránt
nyilvánult ragaszkodást és szeretetteljes
áldozatkészséget, majd az agg Tannen-
baum tornai főrabbi beszélt nagy hatás-
sal. A banketten felszólalt még számos
volt tanítvány, akiknél a szép ünnepély
felejtethetetlen élmény marad.

— Siremlék avatások. R. Sólem Wein-
berger megdicsőült pesti egyleti rabbi
sírköszövénye f. hó 22-én d. e. fél 11 óra-
kor lesz a Gránát utcai orth. temetőben.

— Böhm Jakabné siremléke f. hó 15. he-
lyett 22-én d. e. 11-kor lesz a Gránát-
utcai orth. temetőben felavatva.

— Haláleset. Pozsonyban elhunyt a
megdicsőült R. Smiél Donáth hírneves
pozsonyi magid, zsidó erényekben kiváló
hitvese, 70 éves korában. Utolsó kíván-
ságához képest, csak fia — köztük az
ónodi főrabbi és Donáth Juda rabbi — tar-
tottak heszpedet fölötté.

— A tokaji jesiva, Rajs-chajdeskor
Chülín traktátusára szépen sikerült szaj-
um-ünnepélyt rendezett. A társasvacso-
rán Jungreis Nándor főrabbi nagyszabású
hadront mondott. Beszéltek még a
következő talmudisták: Berkovits Me-
nase, Guttman Eizik, Rosenberg, Reich,
Lebovits (Tokaj) Grosz S. (Kisléta), Neu-
feld L. és Mandel E. (Óhéértó), Valler
(Bodrogkeresztúr) továbbá Engl Sándor
(Tokaj).

Legyen vendégem a főünnepekre!

Egész éven át, a főünnepnek is, állandó
minjén van.

Krausz Mór orth. kóser penziója
a Svábhegy déli lejtőjén. I. Torbágyi
út 110. Tel.: 65-2-75. Déli vasutól
59 es villamossal a végállomásig.

Igyál erőt!

Igyál „E” kakaót!

Stühmer gyártmány

— Jelen számunk 7. oldalán „A vasár-
napi munkaszünet” c. cikkben az „Egy
hadirokkant piaci fűszeres” a csillag előtt
közölt panaszos levél aláírása.

— A galantai gyülekezés előtt. E hó
21-én, szombaton, a galantai jesivának
nagy ünnepe lesz. Az Alma Mater régi
növendékei, akik Buchsbaum főrabbinál
szívták magukba a Tóra szent ígét, ez-
idén immár nyolcadszor gyűlnek egybe.
Szentcéli tömörülésük (Chavürasz Tal-
midim) egyik különösen jelentős ered-
ménye az új Bészhamidros építése, mely-
hez a szükséges összeg jelentékeny ré-
szét sikerült a jesiva volt növendékeinek
áldozatkészségéből összehozni. Az össze-
jövétel mindig felejthetetlen élményt je-
lentett a résztvevők számára; a mostani
nagygyűlés azonban még az eddigieket
is felül fogja mulni fényében és ünnepé-
lyességében. Minden résztvevőnek al-
kalma nyílik, helyes, életrevaló ötletek-
kel a nemes célú chavürót erősíteni és
fejlesztetni. Az egylet vezetősége egyben
referálni fog az elmúlt évi tevékenység-
ről a menzatámogatás terén is. Az első
lépés a szent munka folytatására: az
összes volt növendékek megjelenése a
nagygyűlésen. Másnap, Szichajsz első
napján d. u. fél 2-kor kezdődik a köz-
gyűlés. Azon tag, aki netán nem kapott
volna meghívót, ezúton fogadja a veze-
tőség szeretetteljes meghívását.

— Ügyvédi hír. Dr. Rosenzweig Sán-
dor budapesti (VIII., Népszínház utca 17.)
ügyvéd családnévét a belügyminiszter
36.855—1934. III. számú rendeletével
„Raj” névre változtatta.

— Vendégszónoklat. Lebovits Jenő
hadházi rabbi, aki fiatal kora dacára, egy
60 tagú hírneves jesivát vezet, szombaton
Budapesten, nagybátyjánál, Rosenberger
József igazgatónál vendégségben lévén,
a „Bikur Chólim” templomában az elől-

jároság felkérésére, drósót mondott. A
hetiszdrát midras-citátumokká! átszöve,
oly szellemesen és tartalmasan magya-
rázza, hogy az egész gyülekezetet való-
sággal magával ragadta.

CSALÁDI HÍREK

(Négy sorig P 4, azonfelül soronként P 1.)

Hartstein Giti és Schapira Samu e
hó 8-án Budapesten házasságot kötöttek.
Goldberger Ilus Budapest és Schwartz
Nándor Halmi—Bpest, jegyesek.

Weinstock Sárika Büdszentmihály és
Seidenfeld Zoltán Olaszliszka, jegyesek.
Rosenberg Dóra és Grünberger Iz-
dor Királyháza, jegyesek.

Gewürtz Eszti Tét, Steiner Benő
Bratislava, jegyesek.

Ascher Éva Bex (Svájc) és Spitzer
Dezso Wien—Sopron, jegyesek.

Sternfeld Bercsi Wien és Bernfeld
Jenő Topolcany—Wien jegyesek.

Hercz Tusikát Nyirbátor, eljegyezte
Grünfeld Salamon Eger.

Landau Mancika Trébusány, Kes-
tenbaum Sámuel Királyháza, jegyesek.

Kallus Szoro Sala, Schlesinger Chá-
jim Jozsef Pered, jegyesek.

Pápa Sári Vác, Strasser Simon Deb-
recen—Vác, szeptember 15-én tartják
esküvőjüket Nagymaroson.

Gözl Rózsikát, Gözl Lipót a Sidol-
Vegyiművek R. T. vezérigazgatójának
leányát, Mátyásföld, eljegyezte Wetzer
Endre Budapest.

A gutai T. B. szívélyesen üdvözi
Weisz Vilmos főkántort, Kohn Sarol-
tával (Úrmény) való eljegyzéséhez.

Seidl S. B., a galantai I. hitk. főrabbi-
jának lakodalma Elül 6-án volt Tren-
csénteplecen, ahol a galantai I. hitk. tag-
jai Lichtner elnökkel élükön nagyzá-
mban megjelentek

NEUVIRTH TESTVÉREK

ÓRÁS ÉS ÉKSZERÉSZEK

Budapest, VI., Király-utca 28.

Brillians, ékszerek, ezüst dísztárgyak, gyertyatartók, menórák,
serlegék, tórafelszerelések nagy választékban. — Olcsó árak. —
Alkalmi vételek. — Saját műhely. — Brillians, arany és ezüst
beváltás. — Szombat és ünnepnap zárva.

Első forrásból kaphat
ezüst tórafelszerelést, szé-
dertálat, gyertyatartót, menó-
rát, arany, ezüst és brillians éksze-
reket, órákat

Heiden Leó

ékszerésznel,

Saját üzem. Szombaton zárva. Gyári árak
Budapest, Király-utca 21. Tel.: 38-1-10.

Orsz. Tomché Jesivósz Egyesület, Győr

Postacsekkszáma 40.530.

Kimutatás a f. évi „Tomché Jesivósz Sabosz” eddigi befolyt bevételeiről:

Almosd: 5.36.

Abauháta: Grosz L. Grosz V. 1—1, Weisz H. (Beret), Weltmann L., — M. (Szárzakk) 50—50 fillér. Összesen 3.50 pengő.

Ajak: Klein J. és A. Klein S. 1—1, Czigler N., Fischer A., Glück J., Pavel I., Rosenfeld A., Moskovits J., Weinberger H., Weisz S. 50—50 fillér, Pavel H. 20 fillér. Összesen: P 6.20.

Alsó- és Felsőbrány: Friedmann S. 2, Czeisler J. 1, Reisz Z. —66, Klein G. —62, Kleinmann M. —60, kisebb adományok 2.44. Összesen: P 7.32.

Alsószolca: Kohn S. 1.50, Braun M. 1.34, Klein A. 1.18, Braun L. 1, Pfeffer L. —54, Reinitz J. —50, kisebb adom. 1.64. Összesen: P 7.70.

Baja 23, Bakalorántháza 14, Balatonszemes 18, Bekécs 4.40, Belsőbócs 8.10, Békés 2.50, Bolyók 2.20.

Bonyhád: (Hitk. 80, Krausz Simon 20, Tiferesz Bachurim 15). Összesen: 115 pengő.

Bük 5, Büdzentmikály 42.10.

Balmazújváros: Fried M. főrabbi 40 fillér, Steinberger E. 5, Markovits J. 3, Steinberger L. 2, Gelbmann E. 1.60, Guttman J. 1.50, Steinberger Endre 1.40, Gelbmann T. 1.20, Güncz N., Kassiner J., Ornstein D., Reiner L., Schwarc A. 1—1, kisebb ad. 4.80. Összesen: 25.90.

Balsa: Kohn Á. 1.50, Ecker I. —72, Klein J. —24, Krausz D. —12. Összesen: P 2.58.

Barabás: Buzási A., Adler M., Berger Gy., Gerendási E., Iczkovits E., Perlstein M., Pollácz E., Salamon M., Weisz D., Weisz S. 50—50 fillér, kisebb adományok 86 fillér. Összesen: P 6.36.

Battonya: Dr. Durchschlag I. főrabbi 1, Schwarcz I. 2, Schwarcz G. 1.50. Összesen: P 4.50.

Bácsalmás: 20, (hozzájárultak: Beck J., Eisenberger I., Frankfurter Á., Freudenfeld G., Gelb L., Grünfeld K., né Koch I., Koch Katica, Koch S., Ripp B., Ripp M., Steiner Á., Stern G., Zorn Ö.)

Beled: Silberstein Á. főrabbi 1, Zechmeister P. 10.60, Reichmann S. 5, Posser 3, Wohlstein Gy. 2.90, Frjebert I., Leibler M. 2—2, Hoffmann J. 1.78, Ábrám E. 1.70, Schwarcz I., Weintraub I. 1.50—1.50, Krausz Gy. 1.36, Schwarcz L. 1.28, Stern M. 1.22, Hoffmann M. 1.20, Appel I., Dr. Balázs Gy., Heimler M., Jurovits J., Löwinger B., Dr. Politzer I., Rappaport M., Reichmann D., Spitzer

Zs. Ungár E., Weiner Zs., Weiszmann V. 1—1, Deutsch A., Rosenberg J. 90—90 fillér, kisebb ad. 11.41. Össz.: P 63.25.

Beregsurány: Frisch M. 1.18, Friedmann N. 1.10, Frenk I. —54, Grosz S., Oberländer J. 50—50 fillér. Összesen: 3.82 pengő.

Biharkeresztes: Fuchs L. főrabbi 1, Kohn P. 2, Frisch J., Geiger D., Kohn B., Kohn B., Mautlinger József, Schönberger A., Ullmann S., Ungár E., Ungár J., Winkler B. 1—1, kisebb adományok 6. Összesen: P 19.10.

Bodvaszilás: Kohn Testv. 2, Friedmann Á., Kohn M. 1—1. Összesen P 4.

Cigánd 20, Csákvár 9, Csepreg 6, Csongrád 7.

Cellőmölke: Klein I. 10.60, Kosztolitz A. 9.50, Klein V. 9.10, Hoffmann M. 6.26, Singer B., Wéber J. 5—5, Breuer S. 4.80, Neumann K., Steiner E. 3.90—3.90, Szegall V. 3.70, Neustadt S. 3.08, Spitzer Gy. 3, Deutsch M. 2.90, Singer M. 2.78, Weiler J. 2.60, Buchsbaum B., Lessinger O., Roth I. 2.50—2.50, Deutsch B., Spitzer A. 2.40—2.40, Neustadt J., Roth D. 2—2, Weiler S. 1.80, Weiler R. 1.78, Fischer E. 1.60, Lusztig F., Marton P., Steiner S. 1.50—1.50, Pscherhofer J. 1.36, Grosz J., Löbl O. 1.18—1.18, Grünberger Á., Heimann J., Kürschner S., Rewitz L. 1—1, kisebb adományok 4.94, Tiferesz Bachurim 10.50. Összesen: P 124.76.

Csaroda: Heisler N., Mermelstein J. 2—2, Hirsch I. 1.50, Brand Á., Friedlän-³cer L. 1—1, Guttman L., Katz E. 50—50 f., Lederer J. 30 fillér. Összesen: 8.80.

Csenger: Kaufmann A. 5, Reiner B. (Máriapócs) 3, Berger S., Farkas J., Grünfeld M., Kaufmann N., Kautmann V., Nóc J., Reingewürtz I., Reingewürtz L., Sámuel M., Weisz S. 2—2, Bernáth Zs., Gelber J., Lichtmann S. 1.50—1.50, Farkas I., Berger Á., Berger E., Braun I., Braun J., Éliás J., Friedmann B., Grosinger Á., Groszmann J., Groszmann M., Grünfeld Á., Hejlbun L., Herschkovits Á., Kaszavits D., Dr. Kaszavits L., Kaszavits M., Katz K., Klein J., Lautmann S., Leichtmann Á., Leichtmann N., Lichtmann I., Lichtmann M., Lichtmann V., Mózes J., Pinkes J., Reingewürtz J., Dr. Reinitz H., Rosenbergy D., Rosenzweig L., Schöner A., Schwarcz A., Schwarcz M., Weisz I. 1—1, kisebb adományok 6.10. Összesen: P 72.70.

Csorna: Haberfeld L. rabbi 2, Hoffmann K. 10.50, Rübner J. 6.90, Kohn M. 6.70, Fleischmann I. 6.60, Weisz Jenő 5.80, Friedmann D. 5.40, Kohlmann J. 5, Moskovits N. 4.80, Weisz Mór 4.30, Weisz L. 4, Hoffmann J., Löffler M., 3.60—3.60, Keszler L. 3.30, Porjesz A.

3.20, Gestetner Imre, Gestetner Izidor, Löwy Gy. 3—3, Krausz M., Galandauer M. 2.90—2.90, Weisz József 2.80, Frankfurter O., Krausz K. 2.70—2.70, Grünwald L., Stauber A. 2.30—2.30, Hoffmann S., Klein M., Kohlmann S., Kovács B., Dr. Molnár V., Dr. Neumann J., Szoffer M., Weisz L. vendége 2—2, Klein J. 1.96, Leitmann A. 1.70, Frankl I. 1.60, Rehberger A. 1.50, Friedmann K. 1.40, Edelstein S., Fleischmann A., Gestetner A., Grünwald I. (Wien), Kubicsek E., Molnár I., Neumann B., Dr. Révész M., Schlesinger A., Dr. Schönberger, Weisz Lajos, Weisz Mátyás, Weisz Miklós, Weisz Z. 1—1, kisebb adományok 8.50. Összesen: P 149.96.

Decs: P 3.50.

Dámóc: Perlstein S. 1.50, Guttman J., Klein B., Wald P. 1—1, Deutsch A., Deutsch J., Gottfried M., Guttman M., Schwarcz H., Winkler F. 50—50 fillér, Schwarcz A. 20 fillér. Összesen: P 7.70.

Döbrököz: Bródy E., Dr. Politzer M., Spitzer V. 2—2, Meincz D., Weisz I. 1—1. Összesen: P 8.

Dunaföldvár: (kongr.) Fodor V., Richter A., Weinberger S. 1—1, Engelberg A., Hirsch J., Lichter J., Rosenfeld J. 50—50 fillér. Összesen: P 5.

Eger (orth.) 122.28, Encsenes 4.50, Érsekudkert 6.

Egyek: Domány A., Domány L., Dr. Gerő I., Grünberger E. 3—3, Horovitz D. 2.50, Dr. Gál I., Herer M., Kertész I. 2—2, Guttman H. 1.70, Domány S. 1.50, Goldberger M. 1.40, Nemes B., Pataki P. 1—1, kisebb adományok 9.60. Összesen: P 36.70.

Erdőtelek: Elekes D., Braun Á. — J. Katz B., Angl M. 1—1, Hirsch A. — J. Walder M. 50—50 fillér. Összesen: 7.50.

Fábiánháza 4.50, Felsőreg 15, Felsőnyárád 3, Fehérgyarmat 63.70, Foklő 5.10, Földes 14.50, Füzesabony 23.72.

Felsőszolca: N., N., Pfeffer Testv. 2.50—2.50, Haber L., Lusztig L., Schwarcz Zs. 2—2, Grosz I., Ritter H. 1.60—1.60, Landsmann Á. 1.50, Feldmann I. 1.20, Groszberg Z., Groszmann M., Kalla J., Kaufmann Gy., Weisz S., Wellesz S. 1—1, kisebb adom. 3.20. Összesen: 26.10.

Fülöpszállás: Kupfer M. 1, Frankl M., Klein Z., Kohn K., Müller M., Perlmutter I., Schwarcz J. — M. Steiger D., Stern J. — H. Wollner S. 50—50, kisebb ad. 2.04. Összesen: 8.54.

Füzesgyarmat: Feig S. 2.50, Berger I. 2.10, Berger Sánd. Guttman F. 2—2, Schwarcz S. 1.50, Ascher S. ifj., Berger S., Eichler M., Farkas S., Hausmann A., Lipschitz H., Löwy H., Spitzer S., Szűcs S., Wagnmann K. 1—1, kisebb adományok 7.50. Összesen: P 27.60.

Gacsály 40, Gergelyi-Ugornye 13.92, Geszely 16.39, Gógény 3.44, Gönc 10 P.

Gyöngyös: Roth M. 4.20, Bischitz E. 2.36, Krausz J. 2.28, Groszmann S. 2.18, Steiner E. 2, Hermann M. 1.90, Blau M., Pozsonyi K. 1.50—1.50, Kálmán S. 1.46, Jakabovics S. 1.44, Keszenbaum J. 1.28, ifj. Berkovits S. 1.24, Roset J., Steiner M. 1.20—1.20, Diamant N., Héber B., Herskovics B., Schwarcz Á.-né 1—1, Grünfeld Zs., Raab J. 92—92 fillér, kisebb adom. 13.28. Összesen: P 44.86.

Győr: Snyder B. főrabbi 2, Ungár M. (Ölbö) 20, Baumel J., Deutsch, Fränkel S. 10—10, Wachslér D. 9, Grünwald J. 6.70, Neuwirth I. 6, Fried V., Dr. Lemberger Á., Neuhaus M., Rosenfeld J., Salcer J., Schwarcz J., Singer L. (Kunsziget), Woilner J. 5—5, Frankl F., Koralek L., Nethauser K. 3.60—3.60, Frischmann F. 3.50, Fleischmann J., Kádár M., Schwarcz E. 3—3, Singer J. (Bácsa) 2.50, Löwinger Gy. 2.40, Salcer G. 2.30, Beran Henr., Braun J., Deutsch Jak., Ehrenthal I., Fischer H., Fleischmann H. — S., Gestetner A., Grüngold L., Grünwald Jak., Hartstein A., Junger I., Neu H., Raab Márk, Spitzer A. — I., Steuer J., Rappaport B., Winkler L. 2—2, id. Grosz D. 1.60, Felberbaum M., Schwarcz I. 1.50—1.50, Hirschler M. 1.36, Wachslér S. 1.30, Brandstädter A., Braun M., Braunstein Zs., Deutsch Jenő, — S., Donáth S., Follmann J., Gestetner M., Grosz B. — Ign. — Izs., Grünwald Z., Katz I., Kollmann B., Koppel A., Koralek K., Krausz L. — Gy., Lusztig Á., Mandl Á., Molnár D., Pollák D. — Gy., Rausnitz M., Schimmel M., Singer H., Somló I., Sutzbeck I., Ungár N. (Ölbö), Vértés M., Weisz I. 1—1, kisebb adományok 10.20. Összesen: P 230.66.

Győr: Snyder B. főrabbi 2, Ungár M. (Ölbö) 20, Baumel J., Deutsch, Fränkel S. 10—10, Wachslér D. 9, Grünwald J. 6.70, Neuwirth I. 6, Fried V., Dr. Lemberger Á., Neuhaus M., Rosenfeld J., Salcer J., Schwarcz J., Singer L. (Kunsziget), Woilner J. 5—5, Frankl F., Koralek L., Nethauser K. 3.60—3.60, Frischmann F. 3.50, Fleischmann J., Kádár M., Schwarcz E. 3—3, Singer J. (Bácsa) 2.50, Löwinger Gy. 2.40, Salcer G. 2.30, Beran Henr., Braun J., Deutsch Jak., Ehrenthal I., Fischer H., Fleischmann H. — S., Gestetner A., Grüngold L., Grünwald Jak., Hartstein A., Junger I., Neu H., Raab Márk, Spitzer A. — I., Steuer J., Rappaport B., Winkler L. 2—2, id. Grosz D. 1.60, Felberbaum M., Schwarcz I. 1.50—1.50, Hirschler M. 1.36, Wachslér S. 1.30, Brandstädter A., Braun M., Braunstein Zs., Deutsch Jenő, — S., Donáth S., Follmann J., Gestetner M., Grosz B. — Ign. — Izs., Grünwald Z., Katz I., Kollmann B., Koppel A., Koralek K., Krausz L. — Gy., Lusztig Á., Mandl Á., Molnár D., Pollák D. — Gy., Rausnitz M., Schimmel M., Singer H., Somló I., Sutzbeck I., Ungár N. (Ölbö), Vértés M., Weisz I. 1—1, kisebb adományok 10.20. Összesen: P 230.66.

Győr: Snyder B. főrabbi 2, Ungár M. (Ölbö) 20, Baumel J., Deutsch, Fränkel S. 10—10, Wachslér D. 9, Grünwald J. 6.70, Neuwirth I. 6, Fried V., Dr. Lemberger Á., Neuhaus M., Rosenfeld J., Salcer J., Schwarcz J., Singer L. (Kunsziget), Woilner J. 5—5, Frankl F., Koralek L., Nethauser K. 3.60—3.60, Frischmann F. 3.50, Fleischmann J., Kádár M., Schwarcz E. 3—3, Singer J. (Bácsa) 2.50, Löwinger Gy. 2.40, Salcer G. 2.30, Beran Henr., Braun J., Deutsch Jak., Ehrenthal I., Fischer H., Fleischmann H. — S., Gestetner A., Grüngold L., Grünwald Jak., Hartstein A., Junger I., Neu H., Raab Márk, Spitzer A. — I., Steuer J., Rappaport B., Winkler L. 2—2, id. Grosz D. 1.60, Felberbaum M., Schwarcz I. 1.50—1.50, Hirschler M. 1.36, Wachslér S. 1.30, Brandstädter A., Braun M., Braunstein Zs., Deutsch Jenő, — S., Donáth S., Follmann J., Gestetner M., Grosz B. — Ign. — Izs., Grünwald Z., Katz I., Kollmann B., Koppel A., Koralek K., Krausz L. — Gy., Lusztig Á., Mandl Á., Molnár D., Pollák D. — Gy., Rausnitz M., Schimmel M., Singer H., Somló I., Sutzbeck I., Ungár N. (Ölbö), Vértés M., Weisz I. 1—1, kisebb adományok 10.20. Összesen: P 230.66.

Győr: Snyder B. főrabbi 2, Ungár M. (Ölbö) 20, Baumel J., Deutsch, Fränkel S. 10—10, Wachslér D. 9, Grünwald J. 6.70, Neuwirth I. 6, Fried V., Dr. Lemberger Á., Neuhaus M., Rosenfeld J., Salcer J., Schwarcz J., Singer L. (Kunsziget), Woilner J. 5—5, Frankl F., Koralek L., Nethauser K. 3.60—3.60, Frischmann F. 3.50, Fleischmann J., Kádár M., Schwarcz E. 3—3, Singer J. (Bácsa) 2.50, Löwinger Gy. 2.40, Salcer G. 2.30, Beran Henr., Braun J., Deutsch Jak., Ehrenthal I., Fischer H., Fleischmann H. — S., Gestetner A., Grüngold L., Grünwald Jak., Hartstein A., Junger I., Neu H., Raab Márk, Spitzer A. — I., Steuer J., Rappaport B., Winkler L. 2—2, id. Grosz D. 1.60, Felberbaum M., Schwarcz I. 1.50—1.50, Hirschler M. 1.36, Wachslér S. 1.30, Brandstädter A., Braun M., Braunstein Zs., Deutsch Jenő, — S., Donáth S., Follmann J., Gestetner M., Grosz B. — Ign. — Izs., Grünwald Z., Katz I., Kollmann B., Koppel A., Koralek K., Krausz L. — Gy., Lusztig Á., Mandl Á., Molnár D., Pollák D. — Gy., Rausnitz M., Schimmel M., Singer H., Somló I., Sutzbeck I., Ungár N. (Ölbö), Vértés M., Weisz I. 1—1, kisebb adományok 10.20. Összesen: P 230.66.

Győr: Snyder B. főrabbi 2, Ungár M. (Ölbö) 20, Baumel J., Deutsch, Fränkel S. 10—10, Wachslér D. 9, Grünwald J. 6.70, Neuwirth I. 6, Fried V., Dr. Lemberger Á., Neuhaus M., Rosenfeld J., Salcer J., Schwarcz J., Singer L. (Kunsziget), Woilner J. 5—5, Frankl F., Koralek L., Nethauser K. 3.60—3.60, Frischmann F. 3.50, Fleischmann J., Kádár M., Schwarcz E. 3—3, Singer J. (Bácsa) 2.50, Löwinger Gy. 2.40, Salcer G. 2.30, Beran Henr., Braun J., Deutsch Jak., Ehrenthal I., Fischer H., Fleischmann H. — S., Gestetner A., Grüngold L., Grünwald Jak., Hartstein A., Junger I., Neu H., Raab Márk, Spitzer A. — I., Steuer J., Rappaport B., Winkler L. 2—2, id. Grosz D. 1.60, Felberbaum M., Schwarcz I. 1.50—1.50, Hirschler M. 1.36, Wachslér S. 1.30, Brandstädter A., Braun M., Braunstein Zs., Deutsch Jenő, — S., Donáth S., Follmann J., Gestetner M., Grosz B. — Ign. — Izs., Grünwald Z., Katz I., Kollmann B., Koppel A., Koralek K., Krausz L. — Gy., Lusztig Á., Mandl Á., Molnár D., Pollák D. — Gy., Rausnitz M., Schimmel M., Singer H., Somló I., Sutzbeck I., Ungár N. (Ölbö), Vértés M., Weisz I. 1—1, kisebb adományok 10.20. Összesen: P 230.66.

Győr: Snyder B. főrabbi 2, Ungár M. (Ölbö) 20, Baumel J., Deutsch, Fränkel S. 10—10, Wachslér D. 9, Grünwald J. 6.70, Neuwirth I. 6, Fried V., Dr. Lemberger Á., Neuhaus M., Rosenfeld J., Salcer J., Schwarcz J., Singer L. (Kunsziget), Woilner J. 5—5, Frankl F., Koralek L., Nethauser K. 3.60—3.60, Frischmann F. 3.50, Fleischmann J., Kádár M., Schwarcz E. 3—3, Singer J. (Bácsa) 2.50, Löwinger Gy. 2.40, Salcer G. 2.30, Beran Henr., Braun J., Deutsch Jak., Ehrenthal I., Fischer H., Fleischmann H. — S., Gestetner A., Grüngold L., Grünwald Jak., Hartstein A., Junger I., Neu H., Raab Márk, Spitzer A. — I., Steuer J., Rappaport B., Winkler L. 2—2, id. Grosz D. 1.60, Felberbaum M., Schwarcz I. 1.50—1.50, Hirschler M. 1.36, Wachslér S. 1.30, Brandstädter A., Braun M., Braunstein Zs., Deutsch Jenő, — S., Donáth S., Follmann J., Gestetner M., Grosz B. — Ign. — Izs., Grünwald Z., Katz I., Kollmann B., Koppel A., Koralek K., Krausz L. — Gy., Lusztig Á., Mandl Á., Molnár D., Pollák D. — Gy., Rausnitz M., Schimmel M., Singer H., Somló I., Sutzbeck I., Ungár N. (Ölbö), Vértés M., Weisz I. 1—1, kisebb adományok 10.20. Összesen: P 230.66.

Győr: Snyder B. főrabbi 2, Ungár M. (Ölbö) 20, Baumel J., Deutsch, Fränkel S. 10—10, Wachslér D. 9, Grünwald J. 6.70, Neuwirth I. 6, Fried V., Dr. Lemberger Á., Neuhaus M., Rosenfeld J., Salcer J., Schwarcz J., Singer L. (Kunsziget), Woilner J. 5—5, Frankl F., Koralek L., Nethauser K. 3.60—3.60, Frischmann F. 3.50, Fleischmann J., Kádár M., Schwarcz E. 3—3, Singer J. (Bácsa) 2.50, Löwinger Gy. 2.40, Salcer G. 2.30, Beran Henr., Braun J., Deutsch Jak., Ehrenthal I., Fischer H., Fleischmann H. — S., Gestetner A., Grüngold L., Grünwald Jak., Hartstein A., Junger I., Neu H., Raab Márk, Spitzer A. — I., Steuer J., Rappaport B., Winkler L. 2—2, id. Grosz D. 1.60, Felberbaum M., Schwarcz I. 1.50—1.50, Hirschler M. 1.36, Wachslér S. 1.30, Brandstädter A., Braun M., Braunstein Zs., Deutsch Jenő, — S., Donáth S., Follmann J., Gestetner M., Grosz B. — Ign. — Izs., Grünwald Z., Katz I., Kollmann B., Koppel A., Koralek K., Krausz L. — Gy., Lusztig Á., Mandl Á., Molnár D., Pollák D. — Gy., Rausnitz M., Schimmel M., Singer H., Somló I., Sutzbeck I., Ungár N. (Ölbö), Vértés M., Weisz I. 1—1, kisebb adományok 10.20. Összesen: P 230.66.

Győr: Snyder B. főrabbi 2, Ungár M. (Ölbö) 20, Baumel J., Deutsch, Fränkel S. 10—10, Wachslér D. 9, Grünwald J. 6.70, Neuwirth I. 6, Fried V., Dr. Lemberger Á., Neuhaus M., Rosenfeld J., Salcer J., Schwarcz J., Singer L. (Kunsziget), Woilner J. 5—5, Frankl F., Koralek L., Nethauser K. 3.60—3.60, Frischmann F. 3.50, Fleischmann J., Kádár M., Schwarcz E. 3—3, Singer J. (Bácsa) 2.50, Löwinger Gy. 2.40, Salcer G. 2.30, Beran Henr., Braun J., Deutsch Jak., Ehrenthal I., Fischer H., Fleischmann H. — S., Gestetner A., Grüngold L., Grünwald Jak., Hartstein A., Junger I., Neu H., Raab Márk, Spitzer A. — I., Steuer J., Rappaport B., Winkler L. 2—2, id. Grosz D. 1.60, Felberbaum M., Schwarcz I. 1.50—1.50, Hirschler M. 1.36, Wachslér S. 1.30, Brandstädter A., Braun M., Braunstein Zs., Deutsch Jenő, — S., Donáth S., Follmann J., Gestetner M., Grosz B. — Ign. — Izs., Grünwald Z., Katz I., Kollmann B., Koppel A., Koralek K., Krausz L. — Gy., Lusztig Á., Mandl Á., Molnár D., Pollák D. — Gy., Rausnitz M., Schimmel M., Singer H., Somló I., Sutzbeck I., Ungár N. (Ölbö), Vértés M., Weisz I. 1—1, kisebb adományok 10.20. Összesen: P 230.66.

Győr: Snyder B. főrabbi 2, Ungár M. (Ölbö) 20, Baumel J., Deutsch, Fränkel S. 10—10, Wachslér D. 9, Grünwald J. 6.70, Neuwirth I. 6, Fried V., Dr. Lemberger Á., Neuhaus M., Rosenfeld J., Salcer J., Schwarcz J., Singer L. (Kunsziget), Woilner J. 5—5, Frankl F., Koralek L., Nethauser K. 3.60—3.60, Frischmann F. 3.50, Fleischmann J., Kádár M., Schwarcz E. 3—3, Singer J. (Bácsa) 2.50, Löwinger Gy. 2.40, Salcer G. 2.30, Beran Henr., Braun J., Deutsch Jak., Ehrenthal I., Fischer H., Fleischmann H. — S., Gestetner A., Grüngold L., Grünwald Jak., Hartstein A., Junger I., Neu H., Raab Márk, Spitzer A. — I., Steuer J., Rappaport B., Winkler L. 2—2, id. Grosz D. 1.60, Felberbaum M., Schwarcz I. 1.50—1.50, Hirschler M. 1.36, Wachslér S. 1.30, Brandstädter A., Braun M., Braunstein Zs., Deutsch Jenő, — S., Donáth S., Follmann J., Gestetner M., Grosz B. — Ign. — Izs., Grünwald Z., Katz I., Kollmann B., Koppel A., Koralek K., Krausz L. — Gy., Lusztig Á., Mandl Á., Molnár D., Pollák D. — Gy., Rausnitz M., Schimmel M., Singer H., Somló I., Sutzbeck I., Ungár N. (Ölbö), Vértés M., Weisz I. 1—1, kisebb adományok 10.20. Összesen: P 230.66.

Győr: Snyder B. főrabbi 2, Ungár M. (Ölbö) 20, Baumel J., Deutsch, Fränkel S. 10—10, Wachslér D. 9, Grünwald J. 6.70, Neuwirth I. 6, Fried V., Dr. Lemberger Á., Neuhaus M., Rosenfeld J., Salcer J., Schwarcz J., Singer L. (Kunsziget), Woilner J. 5—5, Frankl F., Koralek L., Nethauser K. 3.60—3.60, Frischmann F. 3.50, Fleischmann J., Kádár M., Schwarcz E. 3—3, Singer J. (Bácsa) 2.50, Löwinger Gy. 2.40, Salcer G. 2.30, Beran Henr., Braun J., Deutsch Jak., Ehrenthal I., Fischer H., Fleischmann H. — S., Gestetner A., Grüngold L., Grünwald Jak., Hartstein A., Junger I., Neu H., Raab Márk, Spitzer A. — I., Steuer J., Rappaport B., Winkler L. 2—2, id. Grosz D. 1.60, Felberbaum M., Schwarcz I. 1.50—1.50, Hirschler M. 1.36, Wachslér S. 1.30, Brandstädter A., Braun M., Braunstein Zs., Deutsch Jenő, — S., Donáth S., Follmann J., Gestetner M., Grosz B. — Ign. — Izs., Grünwald Z., Katz I., Kollmann B., Koppel A., Koralek K., Krausz L. — Gy., Lusztig Á., Mandl Á., Molnár D., Pollák D. — Gy., Rausnitz M., Schimmel M., Singer H., Somló I., Sutzbeck I., Ungár N. (Ölbö), Vértés M., Weisz I. 1—1, kisebb adományok 10.20. Összesen: P 230.66.

Győr: Snyder B. főrabbi 2, Ungár M. (Ölbö) 20, Baumel J., Deutsch, Fränkel S. 10—10, Wachslér D. 9, Grünwald J. 6.70, Neuwirth I. 6, Fried V., Dr. Lemberger Á., Neuhaus M., Rosenfeld J., Salcer J., Schwarcz J., Singer L. (Kunsziget), Woilner J. 5—5, Frankl F., Koralek L., Nethauser K. 3.60—3.60, Frischmann F. 3.50, Fleischmann J., Kádár M., Schwarcz E. 3—3, Singer J. (Bácsa) 2.50, Löwinger Gy. 2.40, Salcer G. 2.30, Beran Henr., Braun J., Deutsch Jak., Ehrenthal I., Fischer H., Fleischmann H. — S., Gestetner A., Grüngold L., Grünwald Jak., Hartstein A., Junger I., Neu H., Raab Márk, Spitzer A. — I., Steuer J., Rappaport B., Winkler L. 2—2, id. Grosz D. 1.60, Felberbaum M., Schwarcz I. 1.50—1.50, Hirschler M. 1.36, Wachslér S. 1.30, Brandstädter A., Braun M., Braunstein Zs., Deutsch Jenő, — S., Donáth S., Follmann J., Gestetner M., Grosz B. — Ign. — Izs., Grünwald Z., Katz I., Kollmann B., Koppel A., Koralek K., Krausz L. — Gy., Lusztig Á., Mandl Á., Molnár D., Pollák D. — Gy., Rausnitz M., Schimmel M., Singer H., Somló I., Sutzbeck I., Ungár N. (Ölbö), Vértés M., Weisz I. 1—1, kisebb adományok 10.20. Összesen: P 230.66.

Győr: Snyder B. főrabbi 2, Ungár M. (Ölbö) 20, Baumel J., Deutsch, Fränkel S. 10—10, Wachslér D. 9, Grünwald J. 6.70, Neuwirth I. 6, Fried V., Dr. Lemberger Á., Neuhaus M., Rosenfeld J., Salcer J., Schwarcz J., Singer L. (Kunsziget), Woilner J. 5—5, Frankl F., Koralek L., Nethauser K. 3.60—3.60, Frischmann F. 3.50, Fleischmann J., Kádár M., Schwarcz E. 3—3, Singer J. (Bácsa) 2.50, Löwinger Gy. 2.40, Salcer G. 2.30, Beran Henr., Braun J., Deutsch Jak., Ehrenthal I., Fischer H., Fleischmann H. — S., Gestetner A., Grüngold L., Grünwald Jak., Hartstein A., Junger I., Neu H., Raab Márk, Spitzer A. — I., Steuer J., Rappaport B., Winkler L. 2—2, id. Grosz D. 1.60, Felberbaum M., Schwarcz I. 1.50—1.50, Hirschler M. 1.36, Wachslér S. 1.30, Brandstädter A., Braun M., Braunstein Zs., Deutsch Jenő, — S., Donáth S., Follmann J., Gestetner M., Grosz B. — Ign. — Izs., Grünwald Z., Katz I., Kollmann B., Koppel A., Koralek K., Krausz L. — Gy., Lusztig Á., Mandl Á., Molnár D., Pollák D. — Gy., Rausnitz M., Schimmel M., Singer H., Somló I., Sutzbeck I., Ungár N. (Ölbö), Vértés M., Weisz I. 1—1, kisebb adományok 10.20. Összesen: P 230.66.

Győr: Snyder B. főrabbi 2, Ungár M. (Ölbö) 20, Baumel J., Deutsch, Fränkel S. 10—10, Wachslér D. 9, Grünwald J. 6.70, Neuwirth I. 6, Fried V., Dr. Lemberger Á., Neuhaus M., Rosenfeld J., Salcer J., Schwarcz J., Singer L. (Kunsziget), Woilner J. 5—5, Frankl F., Koralek L., Nethauser K. 3.60—3.60, Frischmann F. 3.50, Fleischmann J., Kádár M., Schwarcz E. 3—3, Singer J. (Bácsa) 2.50, Löwinger Gy. 2.40, Salcer G. 2.30, Beran Henr., Braun J., Deutsch Jak., Ehrenthal I., Fischer H., Fleischmann H. — S., Gestetner A., Grüngold L., Grünwald Jak., Hartstein A., Junger I., Neu H., Raab Márk, Spitzer A. — I., Steuer J., Rappaport B., Winkler L. 2—2, id. Grosz D. 1.60, Felberbaum M., Schwarcz I. 1.50—1.50, Hirschler M. 1.36, Wachslér S. 1.30, Brandstädter A., Braun M., Braunstein Zs., Deutsch Jenő, — S., Donáth S., Follmann J., Gestetner M., Grosz B. — Ign. — Izs., Grünwald Z., Katz I., Kollmann B., Koppel A., Koralek K., Krausz L. — Gy., Lusztig Á., Mandl Á., Molnár D., Pollák D. — Gy., Rausnitz M., Schimmel M., Singer H., Somló I., Sutzbeck I., Ungár N. (Ölbö), Vértés M., Weisz I. 1—1, kisebb adományok 10.20. Összesen: P 230.66.

Győr: Snyder B. főrabbi 2, Ungár M. (Ölbö) 20, Baumel J., Deutsch, Fränkel S. 10—10, Wachslér D. 9, Grünwald J. 6.70, Neuwirth I. 6, Fried V., Dr. Lemberger Á., Neuhaus M., Rosenfeld J., Salcer J., Schwarcz J., Singer L. (Kunsziget), Woilner J. 5—5, Frankl F., Koralek L., Nethauser K. 3.60—3.60, Frischmann F. 3.50, Fleischmann J., Kádár M., Schwarcz E. 3—3, Singer J. (Bácsa) 2.50, Löwinger Gy. 2.40, Salcer

Pályázatok

A tokaji Talmudtóra keres melamedot (böcher), aki elemistákat t'nach és gemóre-tajszefeszban oktasson. Utiköltséget csak a meghívottnak térítünk. Ajánlatok az életkor és eddigi működés, valamint igények megjelölésével, Rajshahonóig beküldendők.

Frenkel Dezső, Tokaj.

Apró hirdetések

SZERÉNY igényekkel ajánlkozik az ünnepekre, **sachrisz- és műszai** előimádkozásra, **leinolásra, baal tajkóa**, 60—70 pengőért. „Kellemes hangú” jelige.

MÁTRAFÜREDEN orth. kóser **Klempenzió** a fenyves mellett, villasorban, teljesen pormentes. Utószobában P. 5-től, **Klein Samuel, Mátrafüred**.

CSINOSAN bútorozott szoba, magányos nőnek kiadó, Cim a kiadóban.

BENŐSITENÉM ügyes, vallásos, unokaöcsémet, biztos egzisztenciájú **vicék** kereskedésbe. „Szerencse fel” jelige.

VALLÁSOS, intelligens, szép csinos, fiatal leányom részére keresek 30 év körüli jó megjelenésű, vallásos, jesivában tanult, intelligens, városi fiatal embert. „Egy millió lei” jelige. (32 fillér bélyeg mel.)

SUCHE zu meinen zwei Kindern (7 und 9 Jahre), ein intelligentes, religiöses bescheidenes deutsch sprechendes Fräulein, das esl. Staatsbürgerin ist und bei der Küche Stütze der Hausfrau wäre. Adresse: **Heinrich Kahon, Chust**.

RÁKOSHEGYEN vasut mellett kétszobás komfortos ház P 5800, ezerrel, négyszobás komfortos villa P 12.000, kétezerrel átvehető, többi lakbértörlesztésre, **Günsberger fakereskedő**.

ÉPÜLETFA szakmában tízéves praxisal bíró 30 éves szigorúan vallásos nős egyén alkalmazást keres. „**Feltétlen megbízható**”. (20 fill. bélyeg.)

PALESZTINÁBAN állást nyerhet szigorúan vallásos **nyomdász-gépmester**. Ajánlatokhoz szaktudást és eddigi működést igazoló iratok mellékelendők. Géphez értő előnyben. Certifikátról gondoskodunk. „**Alijász Tiferesz**”. Budapest, Kazinczy-utca 27.

PAPLANOK legjobb kivitelben: **Weisz Lajosnál, Nyíregyháza**.

MELYIK vallásos zsidófiú lenne élet-társra csinos, vigkedélyű — az élet tengerén egyedül vitorlázó — unokahugomnak, akivel esküvő után Palesztinába vándorolhatna. Választ „**Aki mer, az nyer**” jeligére, a kiadó továbbít.

Mátészalka: Grünbaum F. főrabbi 1, Schreiber B., Szunyog L., Weinstock H. 3—3, Braum M., Klein A., Dr. Rosenberg T. 2—2, Blum B. 1.60, Pollák E., Mátyás F. 1.50-1.50, Farkas L. 1.30, Back M., Berger B., — J., Blau A., Finkelstein S., Földessy V., Frankl L., Friedmann Mór, id. Friedmann Márton, Glück H., Gottlieb S., Grosz M., Heller Z., Lőrinc I., Reiner I., Roth A., Spiró I. ifj. Weisz K. ifj. Weisz J., Winkler F., 1—1, kisebb ad. 12.26. **Összesen P 54.16.**

Mezőtúr: Dr. Schulcz F. főrabbi 1, Epstein G., Goldschmied J., Szőke Zs., Vas S. 2—2, Gellért D. 1.50, Bleier S., Goldschmied E., Gruber N., Herzog Gy., Illovszky I., Rosenblüth Gy., Salczar L., Salzman S., Silberer D., 1—1, kisebb ad. P. 7.40. **Összesen P 26.90.**

Miskolc Tiferesz Bachúrím: Grünwald B., Rosenthal Jenő, Weisz M. 1—1, kisebb ad. 12.90. **Összesen P 15.90.**

Monok: Engel A., Fried A. 3—3, Engel I., Fried H., M. 1—1, kisebb ad. 3.80. **Összesen P 12.80.**

Nagykálló (Hitk. 65, Bészhamldros 22) 87, Nagyszekeres 8.36, Nagyvisnyó, 11.10, Napkor 9.40, Nemeskér 11.

Nagydobos: Kalla K., 4.50, Weisz I., Fuchs A., 3—3, Gönczi M., 2, Weisz A. 1.50, Adler Gy., Winkler M. 1.20—1.20, Kaisler I., Klein S., Schönwald L. Schwarz Testv. 1—1, kisebb ad. 3.90. **Összesen P 24.30.**

Nagyecsed: Teitelbaum D. főrabbi 1, Davidovits I., Grosz S. 2—2, Berger M., Berkovits Ch., S., Frenkl A., Gelbermann D., M., Grosinger S., M., Kain M., — M. Ch., Katz S. Z., Keszler I. D., — S. Z., Klein I., — N. H., Neumann J., Schmalhausen L., Schnitzler B., Stern Sz., Teitelbaum N., Weinstein J., Weisz L. 1—1, kisebb ad. 14.—, Tiferesz Bachúrím 6.80. **Összesen P 46.80.**

Nagyéc: Groszmann S. 3, Kaufmann J., Schwarz P., Schwarz H. 2—2, Samuel I., 1.50, Fried J., Groszmann Endre, Grosz Ernő, Kabos E. 1—1, kisebb ad. 2.04. **Összesen P 16.54.**

Nógrád: Kiszner A., Kohn E. 2—2, Kiszner B., özv. Kohn Zs.-né, Neuhauser B. 1—1. **Összesen P 7.—.**

Nagyléta: Gottesmann S. 3.50, Geller I., Lunzer J., Mezei E., 2—2, Geiger S., Schwarz I., 1.50—1.50, Bernstein S., dr. Emerich I., Fohn Gy., Geiger M., Gottherr M., Kupfer H., Marton S., Mezei A., Salamon A., Salamon E., Spierer S. 1—1, kisebb ad. 8.08. **Összesen P 31.58.**

Nagyrabé: Róna Testv. 1.60, kisebb ad. 3.60. **Összesen P 5.20.**

Nyírábrány 15.74, Nyíracád 16.60, Nyírbogát 12.84, Nyírcaholy 6.40, Nyírlákó 4.50, Nyírkércs 5, Nyirtass 20.44, Nyírvasvári 7.51. (Folyt. köv.)

CSINOS, 23 éves, 5000 P hozománnyal rendelkező leányom részére; egzisztenciával bíró, jobb családból származó volt böcher-fiatalembert keresek. „**Dunántúli, 5000**” jelige.

KIMUTATHATÓAN nagy hasznót hajtó exportüzlethez 3000 P-t keresek. Tökéjét a kölcsönadó egy év alatt megduplázhajta. Komoly ajánlatok „**Export**” jeligére küldendők.

HAT KÖZÉPISKOLÁT végzett 16 éves orth. fiú, optikus vagy egyéb ipari-kereskedelmi szakmában teljes ellátással elhelyezkednék. Cim: kettőslappal a kiadóban.

AZONNALRA keresek vallásos leányt, aki háztartásban jártas és gyermekneveléshez ért. **Danzig Lajos, Zlatá-Moravce** (Aranyosmarót).

JOBBS zsidó főzöleány házvezetőnői állást keres. „**Szerény**” jeligére **Müllerhez, Bratislava, Edlov-dvor**.

DIÁKLEÁNYT vallásos úricsalád ellátásra vállal. Schwarz, Budapest, VII., Csengery-utca 9. I.

BENŐSÜLHET vicéki bőr- és cipőüzletbe szombattartó fiatal ember, ki a felsőrész és aljamunkát is érti. „**Egyetlen**” jelige.

TANULÓNAK ajánlkozik vallásos párokakészítőhöz vagy varrónőhöz, 14 éves, 2 polgárit végzett leány. Cim: Klein Salamon, Fertőszentmiklós.

OKLEVELES, nőtlen tanítót keresek gyermekek mellé, elemi iskolai oktatásra és kezdők **chümis-rasi** tanítására. Teljes ellátáson felüli fizetési igényvel ellátott ajánlatok: **Donáth Samu, Szederes**, címre küldendők.

KERESEK 2—3 személyre való ebédkosztot az Erzsébet-körut közelében. Haza vjettjük. Ajánlatok „**Jó, orthodox**” jeligére.

OKL. TANITÓNÓ, perfeket német, házitanyítói állást keres, esetleg félnapra is. „**Eredményes**” jeligére a kiadóba. Telefon: 80—4—99.

OKL. TANITÓT keresek fiamhoz, kit a IV. elemi kívül: **chümis-rasi** és gemórerera is oktasson. Fülep Mór, Téglás.

BRATISLAVÁBAN, előkelő, szigorúan orth. tanító-család elvállal 1—2 gyermeket teljes ellátásra esetleg korrepetálásra. Komfortos lakás, kitűnő koszt. Cim: Müllernél, Bratislava, Edlov-dvor.

AZONNALRA keresek orth. fiatalembert, aki **chümis-rasit, gemóret, tnacht**, valamint a gimnázium 3. és 5. osztályát tanítani és vizsgáztatni képes. Fizetés megegyezés szerint, **Grosz Samu** földbirtokos, **Nyírkércs**, p. Baktaórántháza.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos: **GROSZBERG JENŐ**

Springer nyomda Bethlen Gábor u. 33.

אללנעמינע יידישע צייטונג

כ"ה

ZSIDÓ ÚJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította:
Groszberg Lipót ז"ל

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, VII. KERTÉSZ-UTCA 48
Telefon: 42—5—90. Csekk számla: 50.791.
Égész évre: 20 pengő. Külföldre P 25.

Szerkeszti:
Groszberg Jenő

5695. Szlichajs sz hajnalán...

A hajnali szürkület rejtelmes homályában a templomba igyekeznek a hívők. **Szlichajs** első napja van. I'ten házában gyülekezett ájtatoskodók szívből felsír a sóhajos **pizmajn**:

... במצאי מנוחה קרמנד החלה

— **Szombat kimenetekkor járulunk elébed, irányítsd figyelmedet a magasságokból, hallgasd meg az imát és a könyörgéseket; hatalmas jobbodat indítsd meg, hadd juttass nekünk erőt Jiczchok ösünk érdemében, aki meg lett kötözve áldozatnak, könyörülj az ő utódain, amikor kiáltanak hozzád éjszakai idején...**

Igen sötét éjszaka borul a mostani **Szlichajs** idején, Izráel lelke fölött. Sötét éjszaka van, — pár perc alatt teljesen elsötétült németországi testvéreim e. A törvényes formákba öntött önkény, a paragrafusokba beleprézt mérhetetlen gyűlölet egyszerre másodrangú polgárokká fokozta le őket. Sürgösen összehívták a birodalmi gyűlést és ha nem volna olyan felbőszítően és őrtjítően szomorú, akkor nevetni kellene, hogy olyan országmentőnek, s olyan elodázhatatlannak tartották annak a törvénybeiktatását, hogy nem használhatja a zsidó a német lobogót, ellenben kegyesen megengedik neki saját színű lobogója kitzűzését. Jóllehet: nemcsak árja fajvédelmi szempontból üdvös, de zsidó vallási szempontból is jó, a vegyes házasság eltiltása, **de oly világrengetően fontos volt ezt olyan megalázó módon megcsinálni?** Mindezt ugyan pszichotikus alapon meg lehetne magyarázni, de mégis megrendítő, hogy egy kultúralt államban, a XX. században egyik napról a másikra meg lehet fosztani 500.000 ártatlan embert jogaitól, és kimondani azt, hogy a zsidó teljesjogú birodalmi polgár nem lehet, legfeljebb alattvaló. De alattvaló a pária is, a rabszolga is, a helóta is. És

mélyen elszomorító jelenség, hogy az egész ú. n. művelt világ hallgat

és az ország „belső ügyeibe való bele nem avatkozás” bő malacköpenyegébe burkolózik. Ennek láttára önkéntelenül is ajkainkra tódul a sóhaj:

הבט משמים וראה כי היינו לנו וקלם בנוים

„Óh, Örökkévaló, tekints le az Égből és lásd, mint lettünk gúnyná és szégyenné a népek között!...” Amikor egyfelől teleharsogják a világot, hogy el kell foglalni Abesszíniát, a rabszolgatartó országot, másfelől nyugodtan türik, hogy Európa közepében, új rabszolgasztályt kreáljanak. Századokig kell visszamenni a történetben, amíg ilyesmiről párhuzamot találunk. Mintha megelevenednének **Joél** próféta sirámai, amelyeket a rettenetes nagy sáskajárás idejében zokogott el:

— **Hallgassátok csak vének, figyeljétek az országokat lakói, történt-e ez napjaitokban és őscitek napjaiban? Eről beszéljétek gyermekeiteknek és gyermekeitek az ő gyermekeiknek... Amit meghagyott a szöcske, megemésztette a sáska és amit meghagyott a sáska, szétrágtá a bogár.**

A német zsidóság fáját is megrohanta két évvel ezelőtt a nagy sáskajárás és amit meghagyott még az „SA” különítmény, azt elpusztította az „SS” és amit ez meghagyott, azt most a nürnbergi határozatok egészen letarolták.

A fajgyűlölet példátlan tobzódásával van dolgunk. A mi írásainkban és midrasainkban mindenre van példa és így különös megvilágításba helyeződnek Jeremiás próféta siralmainak (I. 21.) következő szavai:

כל אייבי שמעו רעתי ששו כי אחת עשית

„Összes ellenségeim hallották az én bajomat, újjangtak, mert Te I'ten okoztad”. Milyen megokolás az? — kérdi

Rasi —, hogy Te okoztad azt? És így magyarázza:

אחך נרמתי לי שהם שונאים אותי שהכלהני ממאכלם וממשתיהם ומתחתהן כס. אם נתחתנהו בהם היו מרחמים עלי ועל בני מנותיהם

„Te Örökkévaló I'ten, igenis Te okoztad, hogy ők gyűlölnék engem, mert Te elkülönítettél engem, eltiltottad a velük való étkezést, lakomázást és összeházásodást és hogyha összeházásodtunk volna velük, akkor megkönyörültek volna rajtam és leányaik fiaim.” Úgy látszik, mintha az árja fajgyűlölet megcáfolná első pillanatra a nagy Mester magyarázatát, mert ime megtiltják a zsidósággal való összeházásodást. De mégis igaza van nagy mesterünknek, Rasinak, mert kiderült, hogy a **polgári jogoktól való megfosztást nem alkalmazták a „fél”- és a „megyedszidókra”,** tehát azokra, akik vegyes házasságból születtek. És óvatos ez a fajgyűlölet, amennyiben a többi népekkel való komplikáció elkerülésére a zsidókkal szemben odaállítja az „árjákat és velük rokonfajokat”, szóval csak kétfajtájú embereket ismer el: az egyik oldalon a zsidó fajt, a másik oldalon az árjákat és a nagy tágas rokonságot, amelybe a japánoktól kezdve a búrok-ig mindenki hozzátartozik.

A tehetetlen szemlélőnek nem marad más hátra, mint a szó ereje. A szó ereje elsősorban imádkozásban nyilvánkozzék meg. Nagy hatalom az ima, mert az áhítat már lerombolt világokat, bűnös, vétkes világokat; de új világokat, jobbakat és igazságosabbakat segített felépíteni. Valahányszor tehát hétfő és csütörtöki napokon fel fog hangzani a fohász:

חוסה די על עמך ואל תתן נחלתך לחרמה למשל במ נים

„Könyörülj óh, Örökkévaló a te népeden s ne engedd örökségedet gyalázatra, hogy pogányok uralkodhassanak rajta,